

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Apparatus Doctrinae Sacrae**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Evangelia, Conceptus, Puncta, & Materia disposita per singulas Dominicas
totius Anni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38464

Evangelio eligere, & illas materiæ quam habet in Apparatu accommodare.

Ad extremum observa, materiæ pro Dictione peti posse non tantum ex Apparatu, sed etiam ex Controversiis superius tractatis, & Exemplis aliisque in Catechesi infra inducendis, eorum Indices aut Titulos percurrere, ubi pro omnibus Fidei mysteriis, & officiis justitiæ Christianæ exempla selectissima fufius deducuntur.

MATERIÆ DITIONIS In Dominicis per annum. DOMINICA I. ADVENTUS.

Evangelium, *Luca 21. Erunt signa, &c.*

Narratur totum Evangelium Dominicæ: *Erunt signa in sole, & luna, & stellis*, juxta praxim primæ partis supra.

II. *Tunc videbunt Filium hominis ventientem in nube cum potestate magna & majestate.* Adventus Christi erit peccatoribus tremendus, quia stricto judicio omnia occulta examinabit, & pœnam ex æquo retribuet. Vide ex Apparatu *Judicium rectum, iustitia divina.*

III. *Tunc videbunt Hæretici Christum in nube cum tremore, qui noluerunt illum in Eucharistia, aut in vera Ecclesia agnoscere v. Eucharistia, Ecclesia, Tunc videbunt Avari Christum in nube, qui illum noluerunt videre in paupere. V. Eleemosyna. Tunc videbunt Christum in nube lucida Operarii tenebrarum, qui non proposuerunt Deum ante conspectum suum. V. Luxuria, Avaritia, &c.*

IV. *Levate capita vestra quoniam appropinquat redemptio vestra.* Iusti & pii qui in hac vita tribulationibus opprimuntur, in extremo judicio levabunt caput cum gaudio & consolatione. Vide *Tribulatio, Consolatio.* Et infra in *Catech. c. 5. in fine 4. Novissima.*

Conceptus alii de eodem Evang.

Erunt signa in sole, luna & stellis. Posuit Deus tam multa & clara signa futuri Judicii, & Mortis: quia horum memoria maximi momenti est ad naturam conversionem, & virtutis exercitium. v. sup. *Mors, Judicium.*

Calum, & terra transibunt. Omnia hujus mundi sunt fluxa, & mutabilia ut honores, opes, fanitas, amici, præter solum Deum: ideò rectè additur. *Verba autem mea non præteribunt.* Quia veritas Domini manet in æternum, & ea sola hominem felicem facit. Vide supra in Apparatu *V. Veritas.*

Beatus qui non fuerit scandalizatus in me. Scandalizantur in Christo qui nolunt sequi doctrinam, & exemplum illius; ut Humilitatem, Patientiam, Charitatem &c. de quibus supra in *Appar.* Nihil magis scandalizat Ecclesiam Christi, quam improbitas Christianorum.

Dominica II. Adventus.

Matth. 11. Cum audisset Joannes &c.

Narratio totius Evangelii, juxta praxim Narrationis supra.

II. *Cum audisset Joannes in vinculis opera Christi.* S. Joannem in carcere, ita justorum vitam exercet Deus per vincula patientiæ, morbos, paupertatem, persecutiones in hoc mundo &c. Nam ut purum aurum in igne probatur, ita iusti in tribulatione. Vide in Apparatu, *A. Patientia,* & varia ejus exempla, & documenta.

III. *Existis videre arundinem vento agitatam.* S. R. P. Arfdeck, Tom. III.

Joannes mansit in adversis constans, sed homines reprobi instar arundinis cum omni vento tentationis facile inclinantur ad peccatum. V. *Constantia, Peccatum,* & species peccati, *Superbia, Avaritia &c.* Item *Catech. c. 3. de præceptis.*

IV. *Contra Hæreticos, Cæci vident, claudi ambulant &c.* Quomodo Fides (præsertim nova) debeat miraculis confirmari, vide supra in *Polemicis* part. 1. pag. 40.

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Cæci vident, claudi ambulant &c. *Matth. 11.* Peccatores alii cæci, alii claudi, alii leprosi &c. de hoc vide Alapide ad *Ephes. 3. v. 1. item 1. Tim. 2. v. 8. fusè.*

Quid existis in desertum videre arundinem vento agitatam. Fragilitas humana instar arundinis, quæ fortunæ ventis exposita est.

Hic dici potest quantam fortitudinem Joannes per tribulationem obtinuerit, quæ hominem Christianum decet, nam inconstantia multos à fide & virtute avertit. Alapide *Ephes. 4. v. 13. n. 140.*

Abeuntibus illis caput Jesus dicit. Christianum est defendere honorem alienum juxta illud: *Omnia quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis.*

Beatus qui non fuerit scandalizatus in me. Scandalizantur in Christo qui non sequuntur doctrinam & exemplum ejus. Nam illorum improbitas scandalosa est Christo & Ecclesiæ.

Dominica III. Adventus.

Joan. 1. Miserunt Judæi &c.

Narratio Evangelii, juxta praxim Narrat. ubique servandam.

II. *Tu quis es? Homines superbi & qui se jactant, solent alios interrogare, Tu quis es? Sed deberent potius interrogare & examinare seipsos, & sua vitia, Vide in Apparatu. Iustitia, Superbia.*

III. *Ego vox clamantis in deserto.* S. Joannes ex humilitate dicit se tantum esse vocem, quæ est res levissima. Sed melius id possunt dicere multi homines qui tantum habent verba & voces, & nihil veritatis. v. *Humilitas, Mendacium.*

IV. *Ego baptizo in aqua.* Baptismus Joannis tantum habebat aquam pœnitentiæ, sed Baptismus Christi confert etiam gratiam, & salutem. v. *Baptismus, item in Catech. c. 4.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Confessus est & non negavit, Joannis 1. Mendacium homini noxium & perniciosum, quapropter omnibus ut pestis fugiendum, nam ex mendacio veluti ex fonte promanant, duplicitas, injustitia, fur-tum &c. Simplicitas seu sinceritas amplectenda, è contra vero hypocrisis fugienda. Confessio recta & sincera hominem ducit ad vitam cœlestem, duplicitas & hypocrisis ad vitam gehennalem.

Ego vox clamantis in deserto parate viam Domini. Humilitas Joannis maxima fuit, & ex humilitate in tantum evasit sanctum, ut sacræ paginæ, non surrexisset majorem inter natos mulierum Joanne Baptista, de eo testentur: si igitur ipsius vestigiis insisteret velimus oportet in omnibus actionibus humilem esse, præcipuè tamen hæc virtus exercenda est dum nos ad sacram synaxim præparamus: deinde via, quæ est anima nostra, præparanda est, & videndum num illa recta sit, id est, num illa

H 2 semper

femper habeat rectam intentionem, num sit iusta, suum cuique tribuendo, quod suum est? Modus quo illa disponantur est confessio frequens, fuga occasionum, emanatio è confortio pravorum, bona proposita, &c.

Dominica IV. Adventus.

Lucæ 3. Anno quintodecimo. Narr. Evang.

I. Radicans Baptismum pœnitentia. Pœnitentia necessaria: est secundus Baptismus. V. *Pœnitentia, Baptismus, Confessio peccatorum.* Eadem in Casech c. 4. Hæretici male negant *Baptismum Pœnitentia* per Confessionem, & Absolutionem Sacerdotis: vide in *Polemiciis part. 1. pag. 131.*

II. Parate viam Domini: virtutes quæ requiruntur ad parandam viam Domini in nostra anima, V. *Amor Dei, Humilitas, Fides, Spes, Oratio &c.*

III. Omnis mons, & collis humiliabitur. Superbificus montes supra alios elati, à Deo deferuntur, & humiliantur: V. *Superbia.*

Nativitas Domini.

Lucæ 2. Exiit editulum. Narr.

I. Natus est vobis hodie Salvator. Quanta Dei bonitas, qui voluit Filium suum pro nobis incarnari, & in stabulo nasci. Vide *Benignitas Dei, Gratitude erga Deum, Christus.*

II. Invenietis infantem pannis involutum & positum in praesepio. Si Filius Dei è cælo ad stabulum ad nos descendit, quomodo non debemus pro Deo nos humiliare, & mundi vanitates abnegare, V. *Humilitas, Abnegatio.*

III. Gloria in excelsis Deo & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Homines bonæ voluntatis debent ex amore Christi habere pacem cum Deo, cum proximo, cum propria conscientia. Vide *Pax, Concordia.* Item *Odium, Invidia.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

I. Inclinauit eum in praesepio, quia non erat &c. Lucæ 2. Cor nostrum tabernaculum esse debet Christi Jesu nascentis.

Gloria in altissimis Deo & in terra pax hominibus &c. Divinæ perfectiones communicantur à Christo nato hominibus bonæ voluntatis.

Cum in formam Dei esset exinanivit seipsum Philip. 2. Cur Dei filius se ad summam inopiam exinaniverit & humiliaverit? nempe ut nobis exemplum præberet quomodo nos in hoc mundo gerere debeamus.

Parvulus natus est nobis, Isaia 9. Facilius nobis cum filio Dei parvulo salutis negotium tractatur. 2. Datus est parvulus ductor pauperis & cæci hominis mendicantis. 3. Datus est nobis Dei filius obsec & pignus nostræ redemptionis.

Transivimus usque in Betlebem. Transivimus de via peccatorum ad viam virtutum. 2. Ignis caelestis, & divinus absconditus sub cinere mortalis corporis.

Exultavit ut Gigas ad currendam viam, Psal. 18. Desideravit valde filius altissimi opus redemptionis nostræ.

Invenietis infantem pannis involutum &c. Filius Dei natus, mundo ignotus, & puer expositus.

Dominica I. post Nativitatem.

Lucæ 2. Erant Joseph & Maria. Narr.

I. Positus est hic in ruinam & resurrectionem multorum. Christus improbis hominibus est severus

judex ad ruinam, & bonis benignus Salvator ad gloriam, V. *Iustitia divina, Benignitas Dei, Gloria caelestis.*

II. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Secus hic Deipara, ita iustis hominibus tribulationes proveniunt ad salutem, V. *Tribulatio, Patientia.*

III. Quæ non discedebat de templo jejuniis & orationibus serviens nocte ac die. Et ideo meruit Christum videre, V. *Jejunium, Oratio.*

Circumcisio Domini.

Lucæ 2. Postquam consummati, Narr.

I. Postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer. Debent Christiani animum circumcideri amputando peccata, luxuriam, gulam &c. V. *Peccatum, Pœnitentia, Abstinentia, Luxuria, Gula.*

II. Vocatum est nomen ejus Iesus. Id est Salvator, Christus pro strenua novi anni offert in circumcisione suum sanguinem pro hominum salute, vide *Benignitas Dei, Gratitude erga Deum.*

III. Quot modis se Christus hominum Salvatorem demonstrat, v. Christus.

Conceptus alii de eodem Evangelio.

UT circumcideretur puer, Lucæ 2. Circumcisio spiritalis est sensuum mortificatio.

Vocatum est nomen ejus Iesus. Inchoandus animus ab amicitia nominis Jesu. 2. reliquit Dominus nomen Terribile quod in lege veteri terrebat, & illud mutavit in dulcissimum nomen Iesus, 3. Virtute nominis Jesu David vicit Goliath: & nos vincemus diabolum, 4. In circumcisione Salvator noster maximè fuit humilissimus; in receptione nominis Jesu maximè fuit exaltatus. Ita & nos &c.

In nomine Jesu omne genua flectatur &c. Philip. 2. Nomen Jesu innocenti ubique auxilium.

Exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen. Exaltati sumus per Jesum fratrem nostrum ad statum filiorum Dei, de statu filiorum diaboli.

Renovamini spiritu mentis vestra, Ephes. 4. Renovandus homo intus & foris ad imaginem Dei.

Et vocatum est nomen ejus Iesus. Oportet nos implere menfuram nominis Christiani cum Jesu per virtutes illius.

Epiphania Domini.

Matth. 2. Cum natus esset &c. Narratio.

I. Vidimus stellam ejus in Oriente. Fides est stella quæ ducit nos ad Christum, v. *Fides, Obedientia & in polemicis argumenta Fides, pag. 16.*

II. Renunciate mihi ut ego veniens adorem eum. Similes sunt Herodi hypocrisæ & hæretici qui simulant pietatem, v. *Hypocrisis, Intentio, Astutia.* Item, *Genius fallax Hæreticorum, p. 151.*

III. Obtulit ei munera, aurum, thus, myrrham. Per hæc tria munera significatur Christo offerenda *Fides, Spes, Charitas* sive *Amor Dei.* Item *paupertas* sive *abnegatio sui, castitas, obedientia, v. Singulas istas virtutes in Apparatu.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

E Coe magi, Matth. 2. Non adeo miratur Evangelista de pastoribus quam de magis, quia pauperes & afflicti facilius Christum querunt, quam divites, 2. Mirandum in super tot hæc Principes & Reges Salvatoris paupertatem amplexos, cum passim paupertas vitetur.

Arde
kin

Theo
logia

D. 18

Ab Oriente venerunt. Peccator illustratus lumine gratiæ Dei ad eum se convertit, 2. Ab infantia Deus diligendus est.

Ubi est qui natus est Rex. Christus Rex & Dominus univerſorum merito nuncupatur.

Intrantes domum invenerunt puerum. Dominus ab humilibus invenitur, & à superbis se subducit.

Ubi est qui natus est Rex Judæorum? vidimus stellam ejus. Gravius obdurati & ingrati, & scientes, quam ignorantes peccant.

Proidentes adoraverunt eum. Non legitur pastores eum adorasse, quia signum sublimis animi est, se humiliare, Regiæ quoque dignitati conveniens.

Obtulerunt ei munera. Offerenda nobis sunt munera puero Jesu, nempe aurum charitatis, thus pietatis, mirra amoris, orationis & mortificationis.

Vidimus stellam ejus. Frustra nobis stella diviniæ gratiæ lucet, si non ductum ejus sequamur.

Dominica I. post Epiphaniam.

Lucæ 2. *Cum factus esset Jesus.* Narratio.

I. **I**nvenit in templo. Jesus invenitur in vera Ecclesia, & in Oratione, v. *Ecclesia, Oratio.* Item, Nota veræ Ecclesiæ &c. part. 1. p. 32.

II. *Nescitis quia in his que Patris mei sunt oportet me esse.* Servendum Deo potius, quam mundo aut hominibus, vide *Obedientia, Abnegatio mundi, Amor Dei.*

III. *Et erat subditus illis.* Quantum debeant honorari parentes, v. *Honor parentum, Educatio filiorum.* Et in *Catech. c. 3. de præcepto honorandi parentes.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Et cum factus esset annorum duodecim ascendit &c. Luca 2. Hic doceri potest quomodo Dominicæ & Festa sint colenda, 2. Quomodo parentes infantes suos educare debeant in timore Dei &c. 3. Quomodo præcepta Dei sunt servanda & adimplenda.

Secundum consuetudinem. Bona consuetudo arripienda, mala vero superanda & extirpanda est.

Et non cognoverunt eum parentes ejus. Anima nostra quandoque Deum perdit, absque eo quod satis advertit ad statum suum.

Fili quid fecisti nobis sic ecce Pater tuus & ego dolentes quærabamus te. Quomodo Deum debeamus querere in confessione Sacramentali, in communione, in templis, in bonis confortiis &c. sed non in tabernis, non in hortis voluptatum &c.

Requirebant eum inter cognatos & notos. Deus non est querendus apud amicos & consanguineos, sed in oratione & bonis operibus, etiam apud inimicos &c. si eos amore prosequamur. Sed amici non nunquam vocationem Dei malè impediunt.

Et erat subditus illis. Quantam ergo pueri obedientiam exhibere teneantur suis parentibus, superioriibus, & quomodo puniendi eam reculantem.

Dominica II. post Epiphaniam.

Joan. 2. *Nuptia &c.* Narratio.

I. **N**uptia facta sunt in Cana Galilee. Matrimonium honorandum est, & ejus leges magnâ curâ servandæ tam à viro quam à muliere, in mutuo amore, fidelitate, concordia, vide *Matrimonium.* Et in *Catech. c. 4. de Sacram. Matrimonii.*

II. *Omnis homo primo bonum vinum ponit &c.* Mundus primò præbet voluptatem, postea dolorem & tri-

bulationem: Deus è contra primò præbet tribulationem: postea lætitiâ & præmium æternum, vide *Tribulatio, Tentatio, Patientia.*

III. *Hoc fecit Jesus initium signorum,* vide *Christi miracula, v. Christus, Benignitas Dei.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Nuptia facta sunt in Cana Galilee, Joannis 2. Quanta sollicitudine nos præparare debeamus ad sacram communionem: & quomodo puniendi sunt qui indigne accedunt ad has nuptias spirituales.

Vinum non habens. Diva Virgo magnam de clientibus suis curam gerit, quibus prospicit in omnibus cum sit apud Deum potentissima.

Implete Hydras. Christus ostendit exemplo suo, quantum parentibus deferendum sit.

Cum inebriati fuerint tunc id quod deterius est. Mundus homines decipit, voluptates eis proponendo, ob quas postea tot tormenta toleranda sunt, 2. Ut mundus hominibus illudit, ita quoque diabolus.

Dominica III. post Epiphaniam.

Matth. 8. *Cum descendisset.* Narratio.

I. **D**escendente Jesu de monte, *Ecce leprosus venit.* Leprosus dici potest quivis peccator plenus ulceribus superbiæ, avaritiæ, luxuriæ, gulæ &c. v. *Peccatum, Superbia, Luxuria &c.*

II. *Si vis potes me mundare.* Peccator debet cum magna fiducia & dolore ad Christum recurrere, v. *Fiducia, Penitentia.*

III. *Vade ostende te Sacerdotibus.* Debet etiam peccator peccata sua aperire & ostendere Sacerdoti in Confessione sacramentali, v. *Confessio peccatorum:* Item *Sacramentum Penitentia in Catech. c. 4.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Ecce leprosus veniens. Tribulatio hominem Christo conjungit & si longe ab eo recesserit, ad Deum reverti jubet.

Adorabat eum. Adoratio Deo soli convenit.

Si vis potes me mundare. Tribulatio docet orare, 2. Cordis munditia quænti facienda, 3. Misericordia Dei in hominibus subveniendi maxima.

Accessit ad eum centurio. Qualis fuerit ille centurio, & ex eo quodnam officium sit Dominorum erga servos: & servorum erga Dominos.

Domine puer meus jacet in domo paralyticus &c. Peccatum paralysis est qui morbus animam maxime affligit, suâ malâ conscientia peccatum mortale homini viam sternit ad alia mortalia.

Dominica IV. post Epiphaniam.

Matth. 8. *Ascendente, &c.* Narratio.

I. **A**scendente Jesu in naviculam, ecce motus magnus factus est in mari. Mundus est mare plenum procellis, id est, periculis, discordiis, litibus, vide *Discordia, inimicitia.* Item *Pax.*

II. *Domine salva nos perimus.* Remedium in mundi periculis est auxilium Dei invocare, v. *Oratio, Auxilium Dei, Fiducia.* Et in *Catech. c. 2. de Orat. Dominica.*

III. *Quis est hic, quia ventis & mare obediunt ei.* Simulæ creaturæ obediunt Dei præcepto, magis homo, v. *Obedientia, Timor Domini,* Et in *Catech. cap. 3. de præceptis.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Ascendens Jesus naviculam &c. Matth. 8. Quomodo

modo Christum precedentem debeamus sequi, 2. Præsentia Dei hominem cohibet à peccato.

De navicula operiretur fluctibus. Fluctus maris, id est, mundi hominem opprimunt.

Ipse vero dormiebat. Deus in anima afflicta optime quiescit.

Modica fidei &c. Fides nobis scutum in omnibus periculis & certaminibus.

Imperavit ventis. Quomodo passionibus nostris, quæ ventis non abfimiles sunt, imperare oportet.

Dominica V. post Epiphaniam.

Matth. 13. Simile factum est. Narr.

I. *Simile factum est regnum caelorum homini qui seminat bonum semen in agro suo.* Semen bonum est fides, aut quævis alia virtus, quæ seminatur in anima, ut postea proferat fructum vitæ æternæ, v. *Fides, Liberalitas, Amor Dei &c.* Et in *Catech. c. 1. de fide.*

II. *Venit inimicus ejus & superseminavit zizania.* Zizania sunt errores hæreticorum, aut peccata in quæ dæmon, & hæretici homines inducunt, v. *Tentatio, mendacium, avaritia, luxuria & alia vitia.*

III. *Sinit utraque crescere usque ad messem.* Deus permittit probos & improbos simul vivere in hoc mundo, sed in morte & judicio extremo illos separabit, ad præmium, vel pœnam æternam, v. *Mors, judicium, justitia divina.* Et in *Catech. cap. 5. de quatuor Novissimis.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Cum autem dormirent homines &c. Matth. 13. Inimicus noster diabolus valde imbecillus est, quod vel hinc patet, quia homines non nisi dormientes, vel imbecillos aggreditur, quos vincere haud potest, nisi velint. Vide supra in Apparatu, *Acedia.*

Venit inimicus homo &c. Diabolus nunquam dormit & ideo inter omnia animalia soli vigilantissimo draconi assimilatur. Quia est infensissimus hominis hostis, quapropter nobis vicissim vigilandum est.

Et superseminavit zizania. Sufurriones Deo, Angelis & hominibus odibiles.

Alligata ea in fasciculis ad comburendum. Quandoque propter pravos homines etiam boni luunt & puniuntur à Deo.

Dominica VI. post Epiphaniam.

Matth. 13. Simile est. Narr.

I. *Simile est regnum caelorum grano synapis &c.* Granum synapis est vera fides in Christum, quæ nunc apparet parva, & humilis, postea autem crescit in gloriam immensam & æternam, v. *Fides, humilitas, tribulatio.*

II. *Granum sinapis dum masticatur elicit lachrymas, sed tamen conducit ad sanitatem:* ita poenitentia nunc causat dolorem; postea verò salutem operatur, vide *Poenitentia, patientia, tribulatio.* Item in *Catech. c. 4. de poenitentia.*

III. *Mundi sectatores non crescunt, sed decrescunt.* Homo non vitans peccata venialia, se ad mortale disponit.

Dominica Septuagesime.

Matthæi 20. Simile est. Narr.

I. *Simile est regnum caelorum homini patrifamilias.* Regnum caelorum est Ecclesia ad quam Deus ho-

mines vocat ut bene operentur, v. *Ecclesia, Obedientia.* Et *Fides in Catech. c. 1.*

II. *Hi novissimi unâ horâ fecerunt & parvi illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei.* Qui Deo serviant brevi tempore ex pura intentione plus apud Deum merentur quam qui pro mundo diu, multumque laborant, vide *Inventio bona, mala, Gloria cæli.*

III. *Multis sunt vocati, pauci vero electi.* Pauci sunt salvandi, eo quod pauci deferunt sua vitia, vide *Superbia, Avaritia, Luxuria.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Exiit conducere operarios &c. Matth. 20. Constat labore salus, ad quem Deus nos vocat amor, pacificens mercedem, 2. Vina, de qua Evangelium est anima nostra, quæ bene colenda, 3. Horæ diversæ, sunt ætates, nempe puerorum, adolescentium, ac senum, quos vocat ad vineam suam.

Simile est regnum caelorum Patrifamilias. Quam boas sit Deus patrifamilias explicandum est.

Quid stans hic tota die otiosus. Otium perniciosissimum omni creature cum sit pulvinar diaboli, & sepultura vivorum. Nam aqua stagnans putrescit, ferrum quiescens attrahit rubiginem &c. 2. Non procrastinanda est emendatio vitæ nostræ ne tota præterfluat, & otiosus reperiamur à iudice nostro.

Redde illis mercedem. Deus superabunde, virtutes ac bona opera nostra non solum in hac vita, verum etiam in futura remunerat, 2. Injusta retentio mercedis quam operari labore suo promeriti sunt, est peccatum in cælum clamans.

Murmurabant &c. Murmuratio quantum sit malum, vide in Apparatu, *Detrahitio.*

An oculus tuus nequam &c. Cur oculus & non lingua reprehensa est? Ratio est quia ille concupiscit, & non lingua.

Multis sunt vocati, pauci vero electi. Nomen predestinationis neminem à bonis propositis dejicere debet, v. *Tom. 1. in controverliis.*

Dominica Sexagesima.

Lucæ 8. Cum turba plurima. Narratio.

I. *Semen est Verbum Dei.* Magnificanda est, Fides & Prædicatio verbi divini, quia est semen vitæ æternæ, vide *Fides, Prædicatio.*

II. *Ad tempus credunt & in tempore tentationis recedunt.* Necessaria ad salutem perseverantia in fide, & bonis operibus inter persecutiones, vide *Perseverantia, fortitudo, tentatio, tribulatio.*

III. *Hi sunt qui in corde bono & optimo fructum afferunt in patientia.* Fructus bonorum operum haberi non potest sine patientia, v. *Patientia, abstinencia, abnegatio.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Exiit qui seminat &c. Lucæ 8. Docetur hic modus quomodo seminator verbi Dei se gerere debeat, 2. quod semen sit verbum Dei, ager anima nostra, seminator Christus, 3. Qualis debeat esse terra, ut fructum proferat.

Cecidit in terram bonam. Terra bona censetur hi qui à peccatis purgati, verbum Dei custodiunt & illo fructus bonorum operum producant, 2. Dicitur hic posset quam uberes ac suaves fructus verbum Dei in anima nostra germinet.

Aliud cecidit secus viam & conculcatum est &c. Omnia

Arde
kin

Theo
logia

D. 117

Omnis respectus humanus contemnendus, quia non curandum est nobis, num ab hominibus despiciamur ac nihili fiamus, dummodo apud Deum valeamus.

Super Petram. Petra sunt omnes obdurati ac inverte- rati peccatores, qui verbum Dei percipientes nullum fructum ex eo germinant, nec producant.

Intra spinas. Impedimenta verbi Dei sunt, peccata, divitiæ, prosperitates &c. Hic advertendum quod ex quatuor seminis partibus, una tantum bene ceciderit ac fructum fecerit, ex quo collige exiguum bonorum nu- merum.

Dominica Quinquagesima.

Luca 18. *Assumpsit Jesus &c.* Narratio.

I. **E**cce ascendimus Hierosolymam &c. Quanta Christi benignitas qui ultra tendit Hierosoly- mam, ut pro peccatoribus patiat. Vide *Benignitas Dei in peccatores, Amor noster in Deum.*

II. *Et postquam flagellaverint & occiderint eum, ter- tia die resurget.* Maxima consolatio in tribulatione & persecutione est futura mortuorum resurrectio. v. *Tribulatio, persecutio, beatitudo.*

III. *Et ipsi nihil horum intellexerunt.* Homines in- grati non intelligant Christi in se amorem, & beneficia, vide *Ingratitudo, benignitas Dei.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Ecce ascendimus Hierosolymam, Luca 18. Passio Christi gravissima fuit: sed memoria illius optimum contra peccata remedium est, 2. Unicus locus quietus in mundo est, nempe mons Calvarie sive crux Salvato- ris nostri.

Cæcus quidam sedebat secus viam &c. Cognitio propriae miserie, ducit ad querendum auxilium, 2. Pec- catores in via cælesti, instar cæcorum currunt, 3. Exoptanda ac procuranda est oculorum cæcitas, in perspici- endis rebus impudicis, 4. Custodia oculorum valde conducit ad inhonestas cogitationes vitandas, 5. E con- tra oculorum libertas, multorum peccatorum origo, 6. Cæcitas spiritualis, deterior corporali est.

Quid tibi vis faciam? Domine ut videam. Dia- bolus homines abducit à via cælesti cæcitate, & Deus il- luminatione reducit, 2. Homo debet semper esse indif- ferens ad Dei voluntatem, sive ad patiendum, sive ad gaudendum.

Ipsi nihil horum intellexerunt. Affectus terreni, cog- nitionem spiritualium, ac cælestium tollunt aut impe- diunt.

Dominica Quadragesima.

Matthæi 4. *Ductus est Jesus &c.* Narratio.

I. **C**um jejunasset quadraginta diebus &c. Quam cutile & sanctum sit jejunium Quadragesimæ, exemplo Christi, v. *Abstinentia, jejunium.*

II. *Accedens tentator dixit ei &c.* Christus voluit tentari, ut ostenderet Christianos debere per multas tribulationes intrare in regnum cælorum, v. *Tentatio, tribulatio.*

III. *Hæc omnia tibi dabo si cadens adoraveris me.* Dæ- mon homines tentat & decipit promittendo illis falsa bona, mundi divitiæ, voluptates, honores, ut vera & æterna bona illis auferat, v. *Avaritia, luxuria, ten- tatio.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Ductus est Jesus in desertum à spiritu, Matth. 4. Fi- lii Dei, spiritu Dei aguntur, qui illorum dux est,

2. Diaboli filii sunt, qui spiritu dæmonis ducuntur.

3. Spiritus Dei homines ad patiendas difficultates, misere- rias, cruces &c. inducit, diabolus vero ad voluptates,

4. Christus in solitudinem discessit, ut ibi Deum Patrem suum nobis jejunii &c. facilem & placatum reddat,

5. Diabolus interdum hominem tentat sub specie boni angeli, quem fallit, 6. Armantur iusti à Deo ad victo- riam adversus diabolum, 7. Salutaris cuique abstinencia, & recollectio mentis.

Et cum jejunasset 40. diebus &c. Jejunio vincuntur tentationes & extirpantur passiones maximè carnales, 2. Diabolus cum suis hæreticis maximus impugator je- junii est.

Accedens tentator. Tentatio ut fornax ardens in qua aurum purgatur, & stipula comburitur, id est boni præ- mium accipiunt honoris &c. mali vero confunduntur, 2. Diabolus bonos semper persequitur.

Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant &c. Diabolus adaptat tentationes juxta cuiusque naturam & indolem, 2. Abstinentia iustos spiritu Dei confortat & munit, 3. Maluit Dominus convertere panem in corpus suum, quam lapides in cibum corporalem. imo mavult Deus duos lapides peccatorum in flexiles & iustos con- vertere.

Mitte te deorsum. Se deorsum mittere (id est ad ter- rena despiciere) filios Dei dedecet, cum mentem no- stram semel occuparunt cælestia. Juxta tritum illud *nemo mittens manum ad aratrum, respiciens retro apertus est regno Dei.*

Non in solo pane vivit homo. Refectio mentis præ- valet refectio corporis, 2. Sacra communio est cibus animæ, 3. Verbum Dei confortat animam adversus peccata.

Dominica II. Quadragesima.

Matthæi 17. *Assumpsit Jesus &c.* Narratio.

I. **T**ransfiguratus est ante eos. Nempe ante discipu- los, id est, homines pios, qui deserunt cupidita- tem mundi, & ascendunt cum Christo ad montem ora- tionis, aut contemplationis, v. *Abnegatio, oratio, con- templatio, amor Dei.*

II. *Domine bonum est nos hic esse.* Quantum bo- num & beneficium est esse cum Christo in vera Ecclesia, in oratione, in operibus bonis, v. *Ecclesia, oratio.* Item *in controvers. part. 1. cap. 2. de vera Ecclesia* contra hæret.

III. *Surgite & nolite timere.* Qui Christum timet & in eo confidit, nihil debet in mundo timere; non mi- nas hominum, non carcerem, non mortem &c. v. *Tim. Domini, fiducia, fortitudo.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Transfiguratus est ante eos, Matth. 17. Peccatum transformat hominem in diabolum, penitentia in Angelum.

Domine bonum est nos hic esse. Nesciunt quid dicant, qui terram cælo præferunt.

Ducit illos in montem excelsum. Necessè est hic portemus crucem Christi, ut gloriam cælestem obtineamus juxta illud Thomæ à Kempis. *Non est alia via, nisi via sanctæ Crucis,* 2. Maxima est stoliditas il- lorum, qui æternæ felicitati renuntiant, ne hic patiantur aliquantulum.

Resplenduit facies ejus sicut sol. Quam inexplicabi- lis est gloria beatorum.

Montem

Montem excelsum. Terminus crucis Christi gloria est, gloria vero mundi est Crux.

Dominica III. Quadrag.

Lucæ II. Erat Jesus &c. Narr.

I. **E**rat Jesus ejiciens demonium, & illud erat mutum. Dæmonium mutum habent illi, qui in Confessione non aperiunt peccata, & qui non laudant Deum in oratione, vide *Confessio, oratio.*

II. *Omne regnum in se divisum desolabitur.* Quanta damna adferat discordia in regno, in civitate, in familia, v. *Discordia, Pax.*

III. *Qui non est mecum contra me est.* Deus odit simulationem & hypocrisim, vult autem habere mentem & intentionem rectam, v. *Hypocrisis, Intentio recta.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Erat Jesus ejiciens demonium & illud erat mutum, *Lucæ II.* Dæmonia natura sua non sunt muta, sed muta dicuntur, quia eos quos obsident muros efficiunt, 2. Gravior est obsessio animæ quam corporis, 3. Collaborandum est nobis cum Deo, ut dæmonia ex animabus nostris exterminet & ejiciat.

Tentantes signum de celo querebant ab eo. Deus induratis plura salutis media negat, ne gravius postea eos punire debeat.

Cum fortis armatus custodit atrium suum. Associari Christo duci oportet, ut inimicum vincamus, 2. Inimicus imbecillus est, nam Cati catenato non est absumptus, 3. Diabolus totum hominem possidet, dum animam invasit.

Assumpsit alios 7. spiritus nequiores se. Permittit Deus justos à dæmone exerceri, ut sibi comparent thesaurum virtutum, pravos vero terreat ut à peccatorum via declinent.

Omne regnum in se divisum &c. Unio animarum fidelium in Ecclesia necessaria, 2. Dissensio voluntatis humanæ pacem tollit, & discordiarum origo est.

Erat Jesus ejiciens demonium. Valde grave peccatum est pusillis scandalo, & peccandi occasione esse, 2. difficillimum est dæmonem (id est malam consuetudinem peccandi) ex anima peccatoris extirpare, 3. Diabolus omnium perditorum hominum sensus evertit.

Univerfa arma ejus auferet. Deus diabolum propriis armis impugnat, quia peccatores conversi, olim fuerunt arma diaboli.

Dominica IV. Quadrag.

Joannis 6. Abiit Jesus trans mare. Narratio.

I. **E**rat autem proximum Pascha dies festus Judæorum. Quanta apud Catholicos debet esse observatio dierum Festorum & Dominicæ, v. *Sabbathi observatio.* Et in *Catech. 3. de preceptis.*

II. *Discubuerunt viri numero quasi quinque millia.* Exemplo Christi quanta debet esse liberalitas fidelium erga peregrinos, maxime pauperes, & Religiosos qui Christum sequuntur, v. *Liberalitas.*

III. *Jesus ergo ne facerent eum Regem fugit.* Docemur hic fugere vanos honores, & mercedem liberalitatis à solo Deo expectare, v. *Humilitas, Intentio bona.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Cum sublevisset oculos Jesus, *Joan. 6.* Deus in hac vita sui sectatores milites solatiis gaudiisque afficit, 2. Prospicit etiam eis de necessariis, tam ad vitam

corporalem quam ad spirituales, 3. Spectat Deus afflictionem suorum amicorum & miseretur, 4. Promittit Deus in celo meliorem communicantibus transactionem.

Sequebatur eum multitudo magna. Filii Dei perseverantes in via salutis, Jesum sequuntur, peccatores sine filii dæmonis, mundum & amorem proprium, 2. Deo non serviendum est propter mercedem ut turba de qua Evangelium, sed ex puro amore.

Unde ememus panes ut manducent hi. Eleemosyna Deo gratissima, & ad cælum consequendum quandoque necessaria, 1. Divina providentia medium juvandi invenit, dum humana deficit, 3. Deus tantam nostri providentiam gerit, quantam mater partus uteri sui, 4. Adjutorio humano deficiente, major consolatio à Deo expectatur.

Ducentorum denariorum panes non sufficunt tui, Mundanis non sufficiunt bona quæ possident, sed plura semper expetunt, & sitiunt.

Ut autem impleti sunt. Nulla mundi bona homini satietatem adferre possunt, præter Deum.

Dominica V. qua est Passiois.

Joannis 8. Dixit Jesus turbis. Narr.

I. **Q**uis ex Deo est verba Dei audit. Signum est prædestinationis Conciones libenter audire & observare, vide *Prædicatio, Obedientia.*

II. *Si quis sermonem meum servabit mortem non videbit in æternum.* Per observantiam mandatorum obtinetur vita æterna, v. *Obedientia, Gloria cælestis.*

III. *Abraham mortuus est, & Propheta.* Nemo mortem evadet, debemus igitur semper esse parati ut transeamus ad alteram vitam, v. *Mors, Item 4. Novissima in Catech. c. 3.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Quis ex vobis arguet me de peccato *Joannis 8.* Arguitur peccator à Deo Creatore, & redemptore de mala vita, 2. Optimus clypeus contra obtrectatores, innocentia vitæ, 3. Christo similis est, qui verè de peccato argui nequit, 4. Arma movenda contra peccatum, inimicum Christi & animæ nostræ, 5. Conscientiæ bonæ utenti nihil timendum.

Quis ex vobis arguet me de peccato? Interroget quisque conscientiam suam. *De peccato,* nihil adeo fugiendum quam peccatum, cum adeo sit amarum, ut usque ejus guttula, oceanum beatæ dulcedinis amaritudine sua inficiat.

Quis ex Deo est verba Dei audit. Ex Deo non sunt, qui voluntati ejus ac verbo resistunt.

Ego non quero gloriam meam &c. Deo cuncta nostra relinquenda, qui melius illa ad bonum nostrum dirigit, cum innocentium, id est, bonorum causam coram habeat ut propriam.

Dominica VI. qua est Palmarum.

Matthæi 21. Cum appropinquaasset, Narr.

I. **E**cce Rex tuus venit tibi mansuetus, Christi mansuetudo & humilitas Christianis imitanda, vide *Patientia, Humilitas.*

II. *Sraverunt vestimenta sua in via.* Hinc collige non tantum affectum internum, sed etiam sæpè bona externa pro Christo exuenda esse, v. *Abnegatio, Amor Dei.*

III. *Benedixit qui venit in nomine Domini.* Benedic-

Etus & honorandus Deus in suis Sanctis & ministris, v. *Amor Dei, Honor parentum, Item cultus Sanctorum in eon. part. 2. & c.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, Matth. 21. Felicitissimus homo est ad quem Dominus Jesus accedit, infelicissimus vero à quo ille recedit, 2. Rex summus est, qui sibi in regno cordis novit imperare.

Afinam alligatam. Peccatores & servi diaboli per afinam figurari possunt.

Hosanna filio David. Non sunt fideles amici Jesu, qui eum in sancta Eucharistia indignè recipiunt.

Benedictus qui venit in nomine Domini. Mundi favor in odium facile evanescit: nunc dicit *Benedictus*, post triduum *Crucifige*.

Dominica Resurrectionis.

Marc. 16. *Maria Magdalena & c.* Narratio.

I. *Merunt aromata ut venientes ungerent Jesum.* Aromata Christo gratissima sunt virtutes, quæ impediunt corporis & animæ nostræ corruptionem, & Christi membra unguunt in suis pauperibus, vide *Castitas, Amor Dei, Liberalitas in pauperes.*

II. *Nolite expavescere, Jesum queritis Nazarenum.* Non debet timere qui serio Christum querit, v. *Fides & Fiduca.*

III. *Surrexit non est hic.* Per penitentiam oportet cum Christo resurgere ex sepulchro nostrorum peccatorum, vide *Penitentia, Peccatum.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

V. *Alde mane una sabbathi veniunt, Marcus 16.* Primus fructus resurrectionis fervor est pietatis, 2. Salvator ab infantia, diligenti & prompto animo quærendus est.

Maria Magdalena, & c. Mulieres magis orationi, devotioni, virtuti, deditæ sunt quam viri: qua de re vide à *Lap. 1. Cor. 15. v. 3. Item 1. Timoth. 2. v. 9. Num. 35. v. 2.* Magdalena lachrymas tristitiæ seminans, lachrymæ lachrymas collegit, juxta tritum illud, *post nubila Phœbus.*

Hæc dies quam fecit Dominus, Psal. 117. Post marem sequitur lætitia: nam ut sol occidens rubicundè, serenitatis est indicium, ita verus sol sanguine tinctus moriens causa gloriæ & pacis fuit.

Quis revolvat nobis lapidem? Videntes lapidis impedimentum, non omittunt inquirere & proficere in tentum, docendo perseverantiam, & constantiam in bonis operibus & virtutibus necessariam; nam illa virtutes, obices vitiorum fervore spiritus tollunt, aut facilitant. Quoties quis aliquod bonum opus aggreditur, plurima intercurrere solent impedimenta: at peccare volentibus omnia favent.

Viderunt lapidem revolutum. Quanto majores videmus difficultates, tanto magis in Deo confidendum est.

Surrexit non est hic. Vere non resurrexit, qui affectus pravos non exiit, 2. Jesus è sepulchro surrexit, sed nobis è sepulchro peccatorum resurgendum est, 3. Signum resurrectionis nostræ est, renovatio vitæ.

Venit Jesus januis clausis & stetit in medio & c. Invisit Dominus amicos pacificè, inimicos metu percellens.

Dominica in Albis.

Joan. 20. *Cum serò esset.* Narr.

I. *Pax vobis.* Pax servanda cum Deo, cum proximo, cum nostra conscientia, v. *Pax, Discordia.*
R. P. *Arfsack, Tom. III.*

II. *Quorum remisistis peccata remittuntur eis.* Quanta Sacerdotibus concessa potestas, v. *Confessio peccatorum. Penitentia.*

III. *Beati qui non viderunt, & crediderunt.* Quantum Dei donum vera fides, v. *Fides, fiducia.* Item in *Catech. c. 1. de fide.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

P. *Pax vobis, Joannis 20.* Pax quadruplex est, de qua vide fufius apud *Alap ad Phil. 4. v. 7. & Coloss. 3. v. 15.* 2. Non intrat pax Christi, ut requiescat, nisi ad pacificos, 3. Refugium & securitas pacis nostræ in vulneribus Salvatoris.

Nolite timere. Ne in ullum incidamus peccatum, optimum remedium est timere Deum non homines.

Ubi discipuli erant congregati. Ubi charitas & concordia, ibi Deus, juxta scripturam, *ubi duo vel tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio eorum.*

Venit Jesus & stetit in medio. Jesus mediator noster in medio est, omnibus æqualis.

Cum serò esset die illa & fores essent clausæ. Qui Deum recipere cupit, debet omnes fenestras sentium claudere, ne diabolus intret per fores apertas, 2. Non procrastinanda est vitæ nostræ emendatio, ne serò nos paniteat, quando fores sunt clausæ.

Ostendit ei manus & latus. Retinuit Salvator noster illas thecas medicinales, ut nos sanet, 2. Frustra lingua promittit, nisi cor, manus & opera conspirent.

Dominica II. post Pascha.

Joannis 10. *Ego sum Pastor bonus.* Narratio.

I. *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis, v. Zelus, gloria Dei, Fortitudo.*

II. *Ego sum Pastor bonus & cognosco oves meas, v. Christus, Dei benignitas erga suos fideles:* applicando illi officia boni Pastoris.

III. *Eiet unum ovile & unus Pastor, v. Concordia, Pax, Item Ecclesia unitas, Controv. part. 1. cap. 3.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

E. *Go sum Pastor bonus.* Sanctus Paulus insignè exemplar Pontificum, Prælatorum, & Pastorum: vide *A Lapide, 2. Cor. 4. v. 1.* de eorum munere & c. 2. Pastor (idem dici potest de Patribus & Matribus familias) pascit tripliciter, vide *Alapide in Epistolas canonicas pag. 313.*

Ponit animam pro ovibus suis. An & quando vita pro proximo exponenda sit, vide *ibidem pag. 477.* 2. Vita nostra impendenda est ei, qui suam nobis impendit.

Cognosco oves meas & c. Tori nostra amicitia cum Jesu, dependet à cognitione nostra de ipso, 2. Oves Christi cognoscuntur, ex pia vita, virtutibus, & signo sanctæ Crucis.

Et cognoscunt me mee. Oves Christi sunt, qui cognitioni sui student, uti Augustinus ait, *Domine Jesu, noverim me, noverim te.*

Et vocem meam audiunt. Oves Christi verbum Delubenter audiunt, & correctiones, & mandatorum ejus observantes.

Dominica III. post pascha.

Joan. 16. *Modicum & c.* Narr.

I. *Terum modicum & videbitis me.* Totum tempus & bonum hujus vitæ modicum cenferi debet, v. *Mors, Gloria æterna.*

I

II, *Pla-*

II. *Plorabit & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vide Tribulatio, tentatio, patientia, servorum Dei.*

III. *Sed tristitia vestra vertetur in gaudium, vide Consolatio divina, Gloria aeterna, Beatitude.*

Conceptus alii de eodem Evang.

Modicum & jam non videbitis me &c. Joannis 16. Sua passio Christo visa est modica, ob magnitudinem dilectionis, 2. Modicum vitae tempus malis conceditur, ne peiores fiant, 3. Modicum vitae tempus & gratiae quo pendet aeternitas, 4. Apud Deum omnia tempora sunt modica: vide A Lapide ad Hebraeos 10. v. 37. n. 275.

Tristitia vestra vertetur in gaudium. Non est verum gaudium, nisi quod secura mens parit, 2. Quomodo differant tristitiae saeculi & tristitia quae secundum Deum est: vide A Lapide, 2. Corinth. 7. v. 9. 3. Fructus tristitiae ibidem num. 136. 4. Consolationes divinae semper sunt majores tribulationibus, 2. Corinth. 1. v. 5. 5. Differentia gaudii Sanctorum & mundanorum, vide A Lapide 2. Corinth. 6. v. 10. 6. Afflictio & tribulatio, quomodo hominem probent, vide A Lapide in Apocalypsim pag. 217. 7. Gaudium mundi, quam cito transeat idem pag. 452. in Epistolas canonicas, 8. Laetitia spiritualis est quidam praegustus caeli, ibidem pag. 210. & pag. 232.

Plorabit & flebitis vos. Cur Deus amicos suos saepe durius probet, quam impios, 2. Praestat hoc temporali inferno torqueri, quam caelum amittere.

herum videbo vos & gaudebit &c. Deus suos subinde deserit, ut solatio majori compenlet.

Dominica IV. post Pascha.

Joann. 16. *Vade ad Deum*, Narr.

I. **C**um venerit Paraclitus arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio, vide Peccatum, Justitia divina, Judicium iniquum, reatum.

II. *Paraclitus Spiritus docebit vos omnem veritatem.* Veritas & fides est a Spiritu Sancto, mendacium & hypocrisis a spiritu maligno, v. *Fides, mendacium, hypocrisis.*

III. *Non enim loquitur a semetipso*, Haeretici quia loquuntur a semetipsis, non a Deo, sunt mendaces & fallaces, v. *Mendacium, fallacia*, Item *vera Ecclesia Contr. p. 1. c. 3.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Vado ad eum qui misit me & nemo ex vobis &c. Joannis 16. Deus velut sol, induratos deserit, 2. Non est perniciosior & tristior separatio, quam Dei ab hominibus, 3. Quisque sibi finem suum, ac vitae suae media praefigere debet, 4. Mundus carcer est, quo captivi innocentes & rei tenentur.

Nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Ex hac vita discedenti, quantum referat scire terminum, quo ituri simus.

Cum venerit spiritus veritatis. Mendacium homini Christiano perniciosissimum, quia multorum malorum origo, 2. Spiritus veritatis detegit mundi falsitatem.

Arguet mundum de peccato. Unicum peccatum sufficit de quo arguamur & damnemur, 2. Mundus in maligno (id est, malo igne) positus est, est enim sub diabolo sua malignitate, vide fusius A Lapide in Epist. Can. pag. 514. 3. Peccati poenae & fructus A Lapide in Apoc. pag. 236. 4. Conscientiam assidue examinandam esse, ibid. pag. 305.

Dominica V. post Pascha.

Joann. 16. *Amen dico vobis*, Narr.

I. **S**iquid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis, Quanta est vis orationis, v. *Oratio.*

II. *Ipse enim Pater vos amat, quia vos me amatis, v. Amor Dei, & Benignitas.*

III. *Et credidistis, quia a Deo exivi.* Fides vera in Christum quanti momenti, v. *Fides, & in Catech. c. 1.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Exivi a Patre & veni in mundum, Joannis 16. Gratias debemus Jesu ductori & protectori nostro.

Petite & accipietis. Dum spiritualia prius petuntur, non negat Deus temporalia, 2. Deus ab amicis rogari cupit, licet pronus sit ad largiendum, 3. Preces amicorum armatae, Deum etiam quasi invitum cogunt, 4. Debet mens & lingua conspirare ad impetrandum, 5. Efficacissima petitio apud Deum est elemosynae largitio, 6. Quanam conditiones in oratione requiruntur, vide A Lapide Ephef. 6. v. 18. 7. Ab oratione omnis nostra actio inchoanda, 1. Timoth. 2. v. 1. de loco orationis ibidem, v. 8. Primum Apostolicorum virorum munus est oratio, idem in Acta Apost. pag. 13.

Uigaudium vestrum sit plenum. Conscientiae bonae quantum sit gaudium, vide A Lapide pag. 332. Propendet Deus ad dandum, idem in Epist. canonicis pag. 30. 31. & sequentibus.

Usque modo non petistis quidquam &c. Frustra peccator petit in nomine Christi mediatoris, nisi se emendare velit.

Amen dico vobis, quidquid petieritis Patrem &c. Non petitur in nomine Salvatoris, quidquid est contra rationem salutis, ita August. 2. Obstringit se Christus promittendo, ut jure debiti exigamus.

Ascensio Christi.

Marci 16. *Recumbentibus undecim &c.* Narr.

I. **E**xprobravit incredulitatem eorum & duritiam cordis. Quantum malum duritia cordis in credendo, & dolendo de peccatis, v. *Duritia cordis, Funeraria.*

II. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit.* Quantum Dei donum est Baptismus, v. *Baptismus, Item Catech. c. 4.*

III. *Quanta Dei gratia est vera Fides, v. Fides, Constantia, Perseverantia.*

Conceptus alii de eodem Evang. &c.

Videntibus illis elevatus est, Actor. 1. Elevandum cor ad caelum, alis pietatis & misericordiae, 2. Affectus terreni non linunt nos a terra elevari, 3. Spes ascensionis nostrae unicum solamen in hoc exilio, 4. Elevari ad caelum debemus velut animantia, terrae affixa.

Sicut aquila provocans ad volandum, Deuter. 32. Viam caeli facilitavit nobis Dominus Jesus velut aquila.

Viri Galatae quid statis aspicientes in caelum, 1. In caelum oculos defigere identidem oportet, vide A Lapide in Acta pag. 146. 2. Frustra caelum aspiciunt nisi conentur ascendere, 3. Typus egregius ascensionis Christi est chrysolithus, vide A Lapide in Apocalip. pag. 331. Ascensionis, ejus forma & modus in Acta pag. 46. &c. plura alia invenies apud eundem de ascensione Domini in ead. Ephef. 4. v. 3. & 10. 6. Ascendit Christus in caelum

cælum ut nobis viam & locum præpararet, ad *Hebræos* 7. v. 10. 7. De ascensione spiritali in cælum, idem *Coloss.* 3. v. 1. n. 2. 8. Ante Christi ascensionem nullus cælum intravit, ibid. v. 13. n. 120.

Sedet à dextris Dei. Ut ibi dexteram Dei vindicativam retineat, ne nos puniat.

Dominica post Ascensionem.

Joann. 15. *Cum venerit, Narr.*

I. *Cum venerit Paraclitus, Paraclitus idem est quod consolator, Spiritus enim sanctus consolatur homines in tribulatione, & operibus bonis, v. Consolatio divina.*

II. *Ille testimonium perhibebit de me & vos testimonium perhibebitis Per fidem, spem, amorem, de Christo testimonium perhibebitis quod est ei gratissimum, vide Fides, Spes, Amor Dei.*

III. *Hac facient vobis quia non noverunt Patrem neque me: Hæretis, & peccatum excæcat homines, ut non videant quantum injuriam faciunt Deo persequendo innocentes, v. Persecutio, Peccatum, Inimicitia.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

UT non scandalizemini, Joannis 1. Scandalum quid sit & quod duplex vide A Lapide *Rom.* 4. v. 13. 2. Scandalizantes proximum, quomodo in Christum peccent, idem 1. *Corinth.* 8. v. 12.

Vos testimonium perhibebitis de me. Catholicorum improbitas, scandalo est, genitibus, hæreticis &c. 2. Doctrinam Christi profiteri nos oportet probitate vitæ, 3. Cur mundus oderit viros sanctos, Vide A Lapide in *Epistolas canonicas: pag. 474.* Tribulatione summum bonum acquiritur, vide A Lapide ibidem *pag. 13. 4.* Crux via ad cælum, *pag. 252.* 5. Christiani ducem suum per aspera sequantur, ibidem *pag. 331.*

Veni hora ut omnis qui interficit vos &c. Utitur Deus malitiâ improborum, ad probationem iustorum, 2. Non excusat malos, quod Deus eorum malitiâ utatur in bonum.

Dominica Pentecostes.

Joann. 14. *Si quis diligit, Narr.*

I. *Si quis diligit me sermonem meum servabit, & pater meus diligit eum.* Quantum bonum diligere Deum, & quomodo diligendus, v. *Amor Dei, Et in Catech. cap. 3. de Charitate.*

II. *Qui non diligit me sermones meos non servat.* Quantum malum non diligere Deum ejus præcepta violando, v. *Obedientia, Item peccatum in specie.*

III. *Pacem relinquo vobis.* Testamentum ultimum quod Christus hominibus in terris reliquit, est pax cum Deo, & proximo, vide *Pax, Concordia.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Apparuerunt illis dispersa lingua, *Actorum* 2. Ignis divinus illuminat intellectum & accendit voluntatem, 2. Proprietates ignis Spiritui Sancto applicari possunt.

Cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes, &c. Separatio à mundo, locum parit ingressui Spiritus Sancti.

Veni Princeps hujus mundi, & in me non habet quidquam. Munienda arx Cordis nostri, gratia Spiritus Sancti contra adversarios.

Repleti sunt omnes Spiritu Sancto & ceperunt loqui.

R. P. Ardeck, Tom. III.

Operatio & inhabitatio Spiritus Sancti, lingua & sermone proditur.

Qui Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei. Spiritus Sanctus rector & triumphator est cordis filiorum Dei.

Si diligeretis me gauderetis utique. Christus ab Apostolis amore concupiscentiæ amabatur, quia societate ejus gaudebant, sed amorem amicitie exagebat Christus, ut nos ab amicis nostris.

Ut cognoscat mundus, quia diligo patrem. Amans cupit amorem suum palam facere, ut omnes cognoscant.

Ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus. Per Spiritum Sanctum fiunt iusti hæredes & domestici Dei Patris, & cohæredes filii Dei, 2. Spiritus Sancti inhabitatio, nos honore & donis replet, 3. Anima cum Deo unienda, vide A Lapide 1. *ad Corinth.* 6. v. 17. & seqq. 4. Spiritus Sanctus 4. modis est in nobis, idem *ad Romanos* 11. v. 36. num. 76. 5. Secundum Spiritum Christiani debent vivere, idem *ad Romanos* 8. v. 13. 6. Sancti Spiritus sigillum in anima est sanctitas, *ad Ephes.* 1. v. 13. num. 34. 7. Quodnam in nobis sit testimonium Spiritus Sancti? *Rom.* 8. vers. 16. num. 130. 8. Quatuor efficacia testimonia quod quis habeat Spiritum Sanctum in se, ibidem n. 134. & seqq.

Dominica SS. Trinitatis.

Matth. 28. *Data est mihi &c.* Narr.

I. *Unus docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Quanta sunt dona quæ percipimus à SS. Trinitate per Baptismum, & vocationem ad fidem &c. v. *Baptismus, Item in Catech. exempl. c. 4. de Sacram. Baptismi.*

II. *Docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis.* Non sufficit Baptismus & Fides sine bonis operibus, & observatione mandatorum Dei, v. *Obedientia, Item in Contr. trav. tract. 2. c. 2. Item in Catech. cap. 3. Præcepta decalogi.*

III. *Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.* Quantum bonum Christum semper habere præsentem, per potentiam divinitatis, omni loco, per præsentiam humanitatis in sacra Eucharistia, vide *Christus, V. Eucharistia, Item in Catech. cap. 4. de Sacramento Eucharistia.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Docete omnes gentes baptizantes &c. *Matth.* 28. In Baptismo signantur cruce in nomine sanctissimæ Trinitatis, ut juvet crucem portare, 2. Anima baptizata templum Sanctissimæ Trinitatis est. 3. Egemus potentia Dei patris, sapientia Filii & justificatione Spiritus Sancti.

Euntes docete omnes gentes. Cura salutis nostræ commissa est à Christo soli Ecclesiæ catholicæ, 2. Necessario instruendi fideles cognitione Sanctissimæ Triados.

Baptizantes eos, Baptismi vis, vide A Lap. in *Titum* 3. vers. 4. & 5. Et *ad Galat.* 3. v. 27. num. 8. 4. Baptizatis quare detur vestis candida, 1. *Corinth.* 1. v. 7. & 1. *Corinth.* 5. v. 7. n. 67. 5. De ceremoniis Baptismi, *tit. v. 4. & 5.* Immersione in aqua Christo figuramur *Rom.* 6. v. 5. n. 10. 7. Baptizati quare unquantur oleo? 1. *Cor.* 9. v. 25. n. 80. 8. In Baptismo quomodo quasi iterum creemur, *Ephes.* 2. v. 10. n. 60. 9. Aqua Baptismi est aqua purgans & emundans, *Hebr.* 10. v. 22. n. 23. 10. Baptismus iterari non potest *Hebr.* 6. v. 6. n. 266. 11.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Crux ad initium operum nostrorum formanda est, vide A Lapide Philipp. 3. v. 18. num. 42. 2. De Sanctissima Trinitate, Rom. 8. v. 32. n. 222. item Rom. 11. v. 33. item 1. Cor. 12. v. 6. item 2. Cor. 13. v. 13. item ad Rom. 11. v. 36. 3. Eam ex creaturis Philosophi cognoscere non poterunt, ad Rom. 1. v. 19.

Festum Venerabilis Sacramenti.

Joan. 6. v. 48. Carimeo: Narr.

I. **C**aro mea verè est cibus. In institutione Eucharistiae Deus fecit memoriam mirabilium suorum, vide Eucharistia: Item in Catech. c. 4. Sacram. Eucharistia: Item in Controv. tract. 2. pag. & c. De Eucharistia Sacram. contra haereticos.

II. Non sicut manducaverunt Patres vestri manna & mortui sunt. Quomodo virtus Eucharistiae variis figuris in Scriptura adumbratur, ibid.

III. Qui manducat hunc panem vivet in aeternum. Quanta praemia dentur iis qui ad Communionem dignè accedunt, quanta poena si indignè, ibid. & infra in Diarii & libri sine.

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Caro mea verè est cibus. Joannis 6. Quanta reverentia ad hoc Sacramentum accedendum in quo Jesus se naturæ nostræ accommodavit per cibum & potum.

Qui manducat hunc panem &c. Dispar effectus & fructus communicantium ex eodem cibo.

Vincenti, dabo edere de ligno vitae. Apocal. 2. Hic cibus antidotum contra venenum serpentis tribuens immortalitatem.

Si dederit homo omnem substantiam, Cantic. 8. Infinites plus accepimus à Domino, quam reddere possumus: prospexit divina providentia homini non minus de cibo animæ, quam corporis, imo dedit omne quod poterat dare: quando suum corpus & sanguinem nobis testamento donavit.

Notas facite in populo ad inventiones ejus &c. Isaia 12. Inveni divina Sipientia modum veniendi ad nos & manendi in celo per Euchar.

Et verbum Caro factum est & habitavit in nobis, Joannis 1. Solo verbo è pane carnem suam fecit, ut habitaret in nobis.

Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos, Joannis 13. Excessus dilectionis Jesu in S. Eucharistia usque ad finem potentia fuit, 2. Excedit Venerabile Sacramentum, omnem mensuram altitudinis, & latitudinis scilicet ad omnes homines, cujusvis conditionis se extendit, longitudinis usque ad finem mundi sine fine dilectionis, profunditatis, humilians se sub vili specie panis.

Memoriam fecit mirabilium suorum &c. Cupit Dominus memoriam sui servari apud nos per venerabile Sacramentum.

Dominica II. post Pentecosten.

Lucæ 14. Homo quidam fecit cenam, Narr.

I. **E**t caperunt omnes simul excusare. Magna ingratitude est, Deum per gratiam & prædicatores suos ad cenam vitæ aeternæ invitantem non sequi, vide Ingratitudo, Exhortatio.

II. Primus duxit ei, villam emi &c. Multi excluduntur à convivio regni caelestis per cupiditatem &

avaritiam, v. Avaritia, item in Catech. c. 5. de peccato capitali Avaritia.

III. Alius dixit, uxorem duxi non possum venire. Multos etiam celo excludit luxuria, vide Luxuria, Item in Catech. cap. 5. de peccato capitali Luxuria.

Conceptus alii de eodem Evang.

Homo quidam fecit cenam magnam, Lucæ 14. Salvator noster neminem excusat à Communionem, sed omnes invitat.

Et vocavit multos. Quidquid nocenti gula primi parentis nobis attulit, id cenâ Eucharisticâ restauratur.

Misi servum suum dicere invitatis, quia jam parata &c. Ad salutem nostram, invicta paravit Dominus, tantum deest voluntas nostra.

Ut venirent, non singulis cenam mittit, sed omnes ad illam convocat quia vult nos quoque cooperari, & venire, & quærere.

Caperunt omnes simul se excusare. Nulla in negotio salutis excusatio apud Deum acceptatur, nam cuncta videt & cognoscit, etiam intima cordis nostri, quia Dominus est scrutator cordium juxta illud Scripturae sacrae, ego Dominus Scrutans corda & reins. 2. Perique stultè præterunt lautitias temporales aeternis, 3. Metus & respectus humanus neminem excusare possunt, quo minus hanc Sanctissimam cenam frequentent.

Villam emi & necesse habeo videre illam. Emerat ille villam & non viderat, en stultitiam hominum qui aliquid emunt absque eo quod videant & rem cognoscant. Hic enarrari possunt incommoda & mala quæ ex inconsideratione nascuntur, 2. Per emptorem vilis intelligi potest superbus, 3. Christus est speculum humilitatis, A Lapide in Epist. ad Philp. 2. v. 4. Humilitatis motiva idem Epist. 4. v. 2. 5. Christiana humilitate, ad Philp. v. 14. 6. Stimulus ad retundendam superbiam, ad Romanos 3. v. 33. n. 170.

Juga boum emi quinque. Peccator suavissimum Christi Salvatoris nostri jugum ferre recusat, & gravissimum difficillimumque demonis jugum portare cogitur, 2. Per emptorem boum avarus potest intelligi, Avaritiæ detestatio A Lapide ad Epist. 4. v. 19. n. 151. Et Epist. 5. v. 5. 4. Divitiarum appetitus quot secum incommoda afferat, 1. Timoth. 6. vers. 9. & 10.

Uxorem duxi & ideo non possum venire. Matrimonium neque nullus vitæ status excusat à servicio Dei, 2. Consortia diversi sexus omnino vitanda, nam mulieris affectus virum omnino attrahit, & maxima mala inde nascuntur, 3. Mulierem tangere quam periculosum A Lapide 1. Corinth. 7. v. 1. & seqq. 4. Carnalium hominum descriptio, 2. Corinth. 10. v. 2. v. 183. 5. Quænam sint arma carnalia ibidem 24. 6. Ex opposito posset hic agi de virginitate, ejusque laude, & commodis A Lapide 1. Corinth. 7. v. 34. & seqq.

Pauperes & debiles, cacos & claudos. Omnes afflicti promissionem caelestem habent.

Compelle intrare. Tribulationes & pauperes stimuli sunt, nos ad paradisum caelestem directè incitant.

Nemo virorum illorum &c. Ingens malum est hæc cenâ privari, & contra, 2. Bona conscientia jure convivium, & mala conscientia ferocissimum tormentum.

Dominica

Dominica III. post Pentecosten.

Luc. 25. *Erant appropinquantes.* Narratio.

I. *Quia hic peccatores recipit.* Quanta Dei benignitas qui paratus est omnes peccatores per penitentiam in gratiam recipere, v. *Benignitas Dei, Penitens.* Item in *Catech. cap. 4. de Sacram. Pœnit.*

II. *Gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente.* Quantum placeat Deo serâ penitentia, *ibidem.*

III. Item pax conscientiz ex penitentia & confessione peccatorum, *ibid. & V. Confessio.* Item *Status gratia in sine Part. 2.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Erant autem appropinquantes ad Jesum, Luca 15. Peccatores penitentes Deo gratissimi sunt. 2. Mundi pravitatis à Deo homines auerit, quos ejus bonitas ad se attraxit. 3. Nemo tantus Dei inimicus & reus est, quin habeat spem veniæ. 4. Gratissimum Domino Jesu opus est; peccatorum misereri. 5. Summa est Dei erga peccatores clementia. Vide à Lapide in Epistolam 1. ad Timor. 1. v. 13. n. 33. Peccatores tantum ad Christum accedere nitantur, quantum peccando ab eo recesserunt Alapide *Philip. 3. v. 12. n. 22.*

Murmurabant Pharizæi. Detractores & murmuratores ut pestis fugiendi. 2. Quantum malum sit detractio & murmuratio. *sup. in App. v. Detractio.* 3. Non desinit Dominus bene operari propter obloquia & murmuraciones prævisas, ideo respectus humanus contemnendus est. 4. Conversionem peccatorum impediunt, ut Pharizæi. Christum denuo crucifigunt.

Hic peccatores recipit. Sufurtones Deo & hominibus odibiles sunt, malum seminant, ut invidiam aliis concitent.

Gaudium est in celo super uno peccatore. In nostra manu est exhibere lætitiâ aut triste spectaculum in celo. 2. Quantum angeli & Deus latentur propter bonum nostrum.

Congratulamini mihi, quia inveni ovem &c. Non parciat Jesus labori ut errantes peccatores ad se reducat.

Dominica IV. post Pentecosten.

Lucæ 5. *Cum turba irruerent.* Narratio.

I. *Totâ nocte laborantes nihil cepimus.* Superbi, avari, luxuriosi, qui totâ nocte, id est, totâ vitâ laborant pro honore, opibus, voluptate, nullum laboris præmium à Deo percipiunt, v. *Superbia, avaritia, luxuria.* Item in *Catech. cap. 13. & 5.*

II. *Exiâ me quia homo peccator sum.* Peccatorem omnia mala comprehendunt, quia deserit illum Christus, v. *Peccatum.*

III. *Relictis rebus secuti sunt eum:* Bona hujus mundi sunt reia quibus anima capitur, & ideo pro Christo abneganda, v. *Abnegatio, Fallacia mundi.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Ascendens Jesus in unam navim Luca 5. Agi hic poterit de Ecclesia, ejusque certitudine, qua vectores suos ducit ad portum salutis; quomodo eam Deus gubernet, per medios & horribiles hujus mundi fluctus. 2. Ecclesiam nunquam defecisse supra *Tom. 1. in Controversis.* Item navis est fides, anchora spes, velum, & vexillum, charitas.

Cum turba irruerent. Fumibus charitatis Salvator cunctos ad se trahit.

Per totam noctem laborantes &c. In nocte peccati labor inutilis & frustraneus est, secus in die gratiæ. 2. Disparitas magna est inter servos Dei & mundi hujus laborantes, 3. Plures capiuntur rebus diaboli quam Christi.

Duc in altum & laxate vela &c. Enitendum unicuique nostrum est, ut ad aliozem vitæ perfectionem sive virtutis gradum perveniat, 2. Nemo, nisi propriâ suâ culpâ numero electorum excludetur.

In verbo tuo laxabo vela. Cooperatio Dei & hominis ad salutem necessaria est, 2. Quam præclara & Deo grata prompta obedientia est, 3. Omnia nostra opera ad obsequium Dei referenda sunt, A Lapide *Rom. 14. v. 8.* 4. Deo fidendum etiam in rebus desperatissimis, A Lapide *Hebr. 11. v. 17.* 5. Homo ex se nihil potest, in Deo omnia. *Cor. 4. v. 8.*

Rumpatur vela. Peccatum discordiæ, læsionis fraternæ charitatis, & schismatis, quantum malum sit, vide A Lapide *Ephes. 4. v. 3.* item *Hebr. 10. v. 26.*

Faciam vos fieri piscatores hominum. Sicuti piscatori multa toleranda, à ventis, mari, frigore, aestu &c. ita & iis qui volunt animas capere multum patientiæ opus est, vide A Lapide in *Dominicam 2. post Pascha.*

Relictis rebus secuti sunt eum. Omnia sunt contemnenda, ut ipsum Salvatorem nostrum lucremur & sequamur.

Dominica V. post Pentecosten.

Matth. 5. *Amen dico vobis.* Narratio.

I. *Omni qui irascitur fratri suo reus erit iudicio.* Quam rigidè Deus à nobis requirit amorem erga proximum, v. *Amor proximi:* Item in *Catech. c. 3. Charitas proximi.*

II. *Qui autem dixerit, fatue, reus erit gehennæ ignis.* Quam pœnam meretur inimicitia, & contumelia contra proximum, V. *supra in Appar. Inimicitia, invidia.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Nisi abundaverit iustitia vestra &c. *Matth. 5.* Iustitia Christiana abundare debet, non solum internâ, sed etiam externâ virtute. 2. Non est vera iustitia, quæ non ponderat culpas graves. 3. Deus veræ virtutis & iustitiæ æstimator est. 4. Victoria sui, humanæ prudentiæ & iustitiæ nutrix est. 5. Plura ab iis exiguntur, quibus plura & majora data sunt, aut qui plura sciunt.

Plusquam Scribarum & Pharizæorum. In operibus bonis, non laus, non propria gloria, sed Dei quærenda est. Externa etiam operatio non sufficit, sed interna intentio requiritur. 3. Agi hic posset contra stolidam hæreticorum confidentiam, qui sufficere ajunt solam fidem ad salutem, de qua hic *Tom. 1.*

Non occides: Peccatum homicidii gravissimum est, cujus malitia non solum actu externo sit, sed etiam sola mente fieri posset.

Omnis qui irascitur fratri suo reus erit &c. Odii fomitem extingues facilimè, sapius cohibendo iram. 2. Quantum damnum ira homini afferat, Vide *suprà in Appar. V. Iracundia.*

Quomodo iram cohibebis & domabis, vide Alapide in *Epist. ad Ephes. 4. n. 26.* Item quomodo iræ alienæ cedendum: *Rom. 12. v. 9.* Item ulcionem non esse quærendam *ibidem.*

Si offers munus tuum ad altare. Nullum sacrificium Deo gratum est, quod non sale amoris fraterni conditum est.

Relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari. Nullus Deo gratus esse potest qui discors est cum proximo suo.

Dominica VI. post Pentecosten.

Marc. 8. Cum turba multa. Narratio.

I. **M**isereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me. Sitam benignus est Christus erga eos, qui tantum triduo illum secuti sunt, qualis erit illis, qui totam vitam mundum abnegantes illum sequuntur, v. *Benignitas Dei, abnegatio mundi*, Item in *Catech. cap. 8. consilia Evangelica.*

II. *Quot panes habetis: qui dixerunt, septem.* Septem panes mystice designant septem Sacramenta, quibus populus Christianus roboratur & alitur in vitam aeternam, V. *Sacramenta in particulari*: Item in *Catech. cap. 4.*

III. *Et praecepit turba discumbere*: Christi exemplo exercendo liberalitas erga egenos & esurientes, V. *Liberalitas*: Item in *Catech. cap. 5. Opera 7. misericordiae.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Misereor super turbam. Marc. 8. Dei in nos Misericordia, vide Alapide ad *Rom. 12. v. 1. & 2. Cor. 1. v. 3.* Item *Hebraos 2. v. 18.* 2. Non potest misericors Dominus suorum indigentiam oblivisci. 3. In Deserto tribulationis veri Dei sequaces cognoscuntur.

Jam triduo sustinent me. De perseverantia in virtute, vide Alapide *Philip. 1. v. 6.* Item *Hebra. 4. v. 3.* 2. Dei liberalitas in suos effusa praevinit indigentiam eorum. 3. Plus sollicitus Deus pro corporis nostri inopia, quam nos pro spirituali nostra. 4. Amanti longum tempus exiguum videtur, unde huic turbae non videbatur longum jejuniium. 5. Agi etiam hic potest de Providentia Dei non solum erga hunc populum, sed erga omnes creaturas, quas mirè pascit, gubernat, &c.

Si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient. Deus non durus est, ut homines, sed compatitur servis, infirmis & deficientibus.

Dabat Jesus discipulis suis, ut apponerent turbae. Officium patrisfamilias est, non permittere ut pueri, aut servi patiantur vel affligantur, dum potest mederi, vel avertere.

Sustulerunt quod supererat de fragmentis. Eleemosyna de bonis superfluis quantum curanda.

Dominica VII. post Pentecosten.

Matth. 7. Attendite à falsis. Narratio.

I. **A**ttendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium: Cavendum ab hypocritis & simulatione, qualis est haereticorum, V. *Hypocritis, Astutia, Adulatio.*

II. *Omnis arbor, quae non facit fructum bonum excidetur, V. Insuperbina, mors, infernus.*

III. *Non omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum caelorum*: Non sufficit fides sine bonis operibus, & obedientia mandatorum, V. *Controv. Tracl. 2. cap. 2.* Item in *Apparatu, V. Fides, Obedientia.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Attendite à falsis Prophetis *Matth. 7.* Homo cinctus impostorum infidiis eget divino auxilio: 2. Vitandi haeretici ut pestis Alapide 2. *Timoth. 2. v. 16.* 3. Haeretici quomodo verbum Dei truncant & adulterant vide in supra *Tom. 1. pag. 88.* 4. Eorum vaniloquentia 2. *Timoth. 2. & 3.* Eorum Hypocritis ibidem v. 5. 6. Eorum perversa conscientia 1. *Timoth. 4. v. 2. 7.* Quomodo cum iis sit agendum ad *Titum 3. v. 11.* 8. Sunt similes Judae, ibidem n. 11. 9. Sunt semper superbi 2. *Timoth. 6. v. 1. n. 88.* Alapide, alique Interpretes, ibidem.

Intrinsicus autem sunt lupi rapaces: Sunt tales qui exterius se sanctos simulant, & interior odio, furor, & exceduntur.

Ex fructibus eorum cognoscetis eos: Opera exteriora Testimonium dant interni hominis.

Non potest arbor bona malos fructus facere: Ex radice bonae voluntatis, nihil mali nascitur, dum talis manet.

In ignem mittetur: Ignis infernalis, quam diuturnus, vorax, horribilis &c. Vide in *Appar. Infernus.*

Dominica VIII. post Pentecosten.

Luc. 16. Homo quidam erat dives. Narratio.

I. **R**edde rationem villicationis tuae: Reddenda est ratio operum nostrorum in hac vita per Confessionem, ne à nobis in morte severius exigatur, V. *Confessio, Mors*, Item in *Catech. cap. 4. Confessio, & cap. 4. novissima.*

II. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis* Redimenda peccata per eleemosynas, V. *Liberalitas*, Item in *Catech. cap. 5. opera misericordiae.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Homo quidam erat Dives: Divitiarum caelestis Patrie his perituris preferenda sunt.

Et habebat villicum: Nos omnes in hac vita villici Dei sumus.

Diffamatus est: Cavenda Testimonia falsa sunt, seu accusationes. 2. Amor proprius in se prodigus, in alios durus accusator.

Quasi dissipasset bona: Adjungit quasi, quia nullus Deum suis bonis & Dominio privare potest: 2. Etiam bonae famae cura habenda est, Alapide 2. *Cor. 3. v. 45.*

Quid hoc audio de te? Deus ad vindicandum tardus in hac vita est: 2. Abulus divinae bonitatis rigorem justitiae provocat.

Redde rationem villicationis tuae: Quam horrendum sit futurum iudicium post hanc vitam: 2. Memoriam iudicii istius semper praeculis habendam esse, cum valde ad salutem nostram operandam, conducatur: Vide Alapide *Rom. 14. versu 10. 3.* Diem iudicii instare, Alapide *Philip. 4. versu 6. 4.* In iudicio isto quisque suum onus portabit, idem *Galat. 6. versu 5.* 5. Quisque habet librum computum & rationum cum Deo, *Philip. 4. versu 15. 6.* Liber vitae quid sit, & quomodo in eo scribamur, *Philip. 2. versu 2.*

7. Dilato reddendae rationis usque ad finem vitae nostrae, incurios haud facere debet: 8. Cura carnis, & neglectus animae, terribile reddit tribunal Dei: 9. Deus exactè, & usque ad ultimum obulum requirit in altera vita: 10. Reddenda est ratio de vita nostra integra, cui plus impenderit, an sensualitatibus & vanitatibus, an vero in serviendo Deo & pauperibus: 11. Per-

Arde
Kin

Theo
logia

D. 18

II. Permutat Deus munia & status ad cohibendos homines.

Ait villicus intra se: Hic agi posset de examine conscientie, quam bona sit praxis quotidie se examinare vesperante cubitum, & quam utilitatem afferat.

Dominus auferit à me villicationem: Non conquirendum est, dum Deus auferit bona temporalia, uxorem, maritum, filiolium, charissimum, patrem vel matrem &c. quia Dominus omnium illorum est.

Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. Opera misericordie, patrociniū parant apud iudicem.

Quantum debes? Examinando conscientiam nostram facile videre poterimus, quanti simus Deo debitores.

Filius hujus seculi prudentiores filiis lucis: Sipientia hujus mundi stulta est, vide Alapide 1. Cor. 1. v. 20. Item 1. Cor. 3. v. 18. & 19. 2. De prudentia carnis & spiritus idem Rom. 8. v. 6.

Dominica IX. post Pentecosten.

Luc. 19. *Cum appropinquaret*. Narratio.

I. *Videns civitatem fleuit super eam*: Anima peccatrix recte comparatur Hierosolymæ brevi destruetur, talem animam Christus luget, quia illa seipsam non deflet lacrymis penitentie, Vide *Peccatum, Penitentia; etiam in Catechesi, cap. 4.*

II. Scriptum est, quia domus mea domus orationis est. In Templo non fabulis, sed soli orationi vacandum est, V. *Oratio: Ecclesia item in Catech. cap. 2. de Orat. Dominica, &c.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Videns civitatem fleuit super illam: Quomodo Dei amor in hominem & indignatio in peccatum simul confligant: 2. Quanti momenti sint iustorum lacrymæ etiam peccatorum apud Deum si ex contrito corde promanent: 3. Non minus gaudium Deo iusti pariunt, quam impij dolorem: 4. Tam invitus est Deus ad punitionem, quam inimicus ad vindictam pronus: 5. Fleuit Jesus prævisas Ecclesie suæ afflictiones & damna: 6. Causa propria animæ nostræ tam debet nobis cordi esse quam Christo: adeoque à nobis seridè deseri.

Si cognovisses & tu: Prosperitas hujus mundi oculos nostros claudit, adversitas illos aperit: 2. Cæcitas mentis quantum malum: 3. Cæcitas urbis Hierosolymitanæ causa fuit exitii illius, Vide Alapide *Hebraos 10. v. 35. Num. 260. 4.* Sicut suo tempore Deus civitatem punivit istam, ita nunc peccatores scelerum mensurâ impletâ: Idem 1. *Thess. 2. v. 16.*

Coangustabunt te: Tribulationes Hierosolymitanæ civitatis, Symbolum sunt angustiarum quas anima patitur in malâ conscientia.

Dominica X. post Pentecosten.

Lucæ 18. *Dixit Jesus ad quosdam*. Narratio.

I. *Non sum sicut ceteri hominum*: Vitium est jaçtantiæ præ se alios aspernari: V. *in Appar. laçtantiæ.*

II. *Omnis, qui se exaltat, humiliabitur*. Superbis proxima est Dei vindicta & ruina: V. *Superbia ibidem.*

III. *Et qui se humiliat exaltabitur*. Proprium est Deo humiles exaltare in vita præsentis, & futura: V. *Humilitas ibidem.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Uo homines ascenderunt in templum Luc. 18. Cor humile orantis capacissimum ad hauriendum gratiam: 2. Accessum præbet Deus humilibus in domum suam, superbis negat.

Apud se orabat: Oratio quæ tantum fit labiis, nulla est, nec ab angelis ad cælum defertur, mens quoque ad Deum elevetur & collaboret juxta illud Christi, *populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me.*

Gratias tibi ago Domine: Immunis à gravioribus tantum delictis verè probus haberi nequit: 2. Pro omnibus Deo gratiæ agendæ sunt assiduo.

Non sum sicut ceteri hominum: Nostri non aliorum defectus considerandi sunt. Cornelius Alapide 1. *Timoth. 1. v. 13.* Item *Galat. 6. v. 4.* 2. Quomodo omnes debeamus putare alios nobis meliores: Idem *Philip. 2. v. 3.*

Publicanus à longe stans: Verecunda & humilis confessio, vincit cor Dei offensi. 2. Humilitas viam ad cælum sternit.

Deus propitiùs esto mihi peccatori: 1. Prius detestanda delicta sunt, ut Deo concilemur: 2. Nihil contra corruptæ naturæ pravitatem præstantius, quam propria imbecillitatis confessio.

Descendit hic justificatus in domum suam: Deus promptissimus & paratissimus ad peccatorem recipiendum, & peccata ejus condonanda.

Omnis qui se humiliat exaltabitur: Tam avertitur Deus à superbis se erigentibus, quam ad humiles convertitur.

Dominica XI. post Pentecosten.

Marc. cap. 7. *Exiens Jesus*. Narratio.

I. *Aduncunt ei surdum, & mutum*: *Surdus* est qui non audit verbi Dei præcones: V. *Prædicatio.*

II. Item *mutus* est qui non audeat peccata sua confiteri, V. *Confessio: item in Catech. cap. 3.*

III. *Benè omnia fecit, & surdos fecit audire & mutos loqui*. Inter maxima Christi miracula non minimum est tales surdos & mutos per gratiam suam ad penitentiam adducere: V. *Christus: Item in Catech. cap. 4. exempla penitentia.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Aduncunt ei surdum & mutum Marc. 7. Proximi necessitatibus prospiciendum, la *Nuza Hom. 22. n. 2. 3. 4. 2.* Theophilactus putat per dæmonem hunc surdum & mutum effectum esse: Dæmoni certè proprium est, homines *Surdos* facere *Hom. 19. n. 43. 44.* *Mutos* ibidem *n. 49. & seq. 3.* Felix quem Dominus periculo subducens curat & salvat: 4. Non minor miseria spiritualiter, quam corporaliter esse surdum & mutum: 5. Periculosum malum, cui curando non quaeritur medicina: 6. *Surdus & mutus peccator est Rom. 6. v. 9.* Alapide.

Apprehendens eum de turba seorsim, 1. Cura & correptio fraterna seorsim, & amice facienda.

2. Si sanari cupis à Domino, subducas te aliquantisper mundanæ turbæ. *Lanuza Hom. 11. num. 12. 13.*

Tetigit linguam ejus, 1. Linguam particularem & accuratam requirit medicinam, *Hom. 23. n. 25. & seqq.* Item *Hom. 31. num. 51.*

2. Lingua bene cultodienda est à mendacijs, impudicijs, detractionibus &c.

Suspexit

Suspexit in calum, & ingemuit. Peccatoribus non est acerbè irascendum, sed misericorditer compatendum, Lanuza *hom.* 31. n. 56. item *homilia*, 32. n. 68. 69. *homilia*. 26. num. 42. 43. *hom.* 25. n. 89. *hom.* 38. n. 140.

Præcipit ne cui dicerent. 1. Bona opera per studium humilitatis abscondenda, idem *hom.* 1. n. 28.

Quanto magis tu abscondes, tanto Deus apertivilla manifestabit, *hom.* 26. n. 17. 18. 19.

Bene omnia fecit. In utilitatem proximi bene faciendum, non sicut aliqui mundani homines, qui multa magnificè operantur, sed in bonum proprium, & in damnum creditorum, pauperum, subditorum, proximi, *hom.* 8. n. 44. & seqq; item *humil. eadem n.* 39. usque 45.

Dominica XII. post Pent.

Lucæ 12. *Beati oculi*, Narr.

I. **D**iliget Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, v. in Appar. *Amor Dei*: Item in *Catech.* c. 3. de *Charitate*.

II. Et proximum tuum sicut te ipsum, v. *ibid.* *Amor & Charitas proximi*.

III. Homo quidam incidit in latrones, qui & dispolaverunt eum. Hac parabola pulchrè exhibetur status peccatoris, cujus plagas sanat Christus tanquam pius Samaritanus, v. *ibid.* *Benignitas Dei, Christus &c.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Diliget proximum tuum sicut te ipsum, 1. Dilectio proximi prævalet dilectione sui ipsius, vide *Dominicam* 17. post *Pentec.*

2. Sine dilectione est, qui se à proximi subsidio avertit.

3. De dilectione utraq; vide Alapide *Rom.* 13. v. 9. n. 182.

Quid faciendo vitam æternam possideo &c. Etiam tua hæc esse debet præcipua cura & sollicitudo, nam vita præbens brevis & ærumnosa est, indigna nostris votis, quibus æterna & longè majora parata sunt, Lanuza *hom.* 32. n. 70. 71. 72. item *hom.* 49. n. 4. 5. 6.

Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Iericho. Per hunc hominem intelligi potest Genus humanum, quod per Adamum, veluti directorem æternæ felicitatis, exutum est donis gratiæ; ac præterea in tribus animæ potentiis gravia vulnera accepit. Huic medetur Christus verus Samaritanus oleo charitatis &c.

Infundens oleum & vinum. Peccator mansuetudine & lenitate convertendus, tractandus, corripiendus; non iracundiâ, & asperitate, ne arceatur à confessione & remediis salutis.

Dominica XIII. post Pent.

Lucæ 17. *Dum viret Jesus*, Narr.

I. **O**ccurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè. Decem leprosi mysticè sunt homines infecti peccatis contra decem præcepta, qui ideo longè absunt à Christo, v. *Peccatum*, Item in *Catech.* c. 3. n. 10. *Præcepta*.

II. *Ite ostendite vos Sacerdotibus.* Remedium contra lepram peccati optimum est se manifestare Sacerdoti per confessionem, vide *Confessio*, Item in *Catech. de Sacramento Penitentia*, Item *Remedia sing. peccat.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Occurrerunt ei decem viri leprosi, *Lucæ* 17. Morbus & vexatio, occasio fuere, cur hi 10. leprosi ad Chri-

stum accurrant, sic tribulatio nos ad Deum reducit, *lazarus in Prov. Tom.* 1. pag. 201. n. 86.

IV. Lepa contagiosa est, ideoque vitanda, in malum confortium, exemplum &c. Alapide *i. Cor.* 6. *versu* 12. *Hebra.* 1. *versu* 25.

V. Sicut mala societas noxia, ita bona maximum ad virtutem incitamentum. Idem *Hebra.* 10. v. 24.

Steterunt à longè. Melius fuisset propius accedere, nam David dicit *accedite ad eum & illuminamini*, à bonis stant, qui volunt se emendare, sed non practicant, id est non ad actum perveniunt.

Ostendite vos Sacerdotibus. Requirit Deus, remissa culpâ, satisfactionem pænalem ostendendi se Sacerdoti.

Dignitas Sacerdotis maxima, Alapide *2. Cor.* 3. v. 6. Et *Hebr.* 100. *capite*.

Non est inventus qui rediret, & daret gloriam Deo. Ingratitudo repugnat naturæ rationali, & animalibus detestabilis est, nam ratio docet si flagret domus, homines eripere flammis &c. quamquam inimici sint, multo magis si dona ab eis acceperimus: ratio docet, dum aliquis ægrotat, curare ut sanetur &c. Bruta docent exemplo suo gratitudinem. De leone cui spina extracta &c.

Dominica XIV. post Pent.

Matth. 6. *Nemo potest*, Narratio.

Nemo potest duobus Dominis servire. Nempe Deo & cupiditati divitiarum, v. *Avaritia*: Item in *Catech.* c. 5. de 7. *pecc. Capitalibus*.

II. *Ne solliciti sitis anime vestra quid manducetis.* Hic pulchro exemplo volucrum, &c. excitamur ad fiduciam in paterna Dei providentiâ, vide *sup. in Appar. Spes, Fiducia*: & in *Catech.* c. 12. de *Spe*.

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Nemo potest duobus Dominis servire, *Matth.* 6. Mundus ergo contemnendus ejusque vanitates, sed Deo soli adhaerendum est.

2. Eodem loco, non potest esse habitatio Dei, & diaboli, quia ædificia illorum nimium differunt, Deus humilis, diabolus elatus, & superbus.

Non potestis Deo servire & mammonæ. 1. Qui divitiis acquirendis student, servi & mancipia divitiarum sunt.

2. Dæmon homines illos decipit, sicut perspicillia punctata, quæ rem in visione multiplicant, sed nihil vident plus tribuunt.

3. Exigit à nobis Deus integrum servitium, ut solus Dominus, jure creationis & redemptionis, &c.

4. Qui mammonæ servit, curis evisceratur, ideoque Deo servire non potest.

Ne solliciti sitis anime vestra quid &c. 1. Cura corporalis moderanda, ne spirituales impediatur.

2. Cogitandum non est nobis de die crastina, quem forte non videbimus, sed hodiernus benè & sanctè transigendus.

Nonne anima plus est quam esca? Prima cura debetur animæ, tamquam parti nobiliori, 2. corpori.

Quærite primum regnum Dei &c. Servitium mundi, & Dei sibi contrariantur, quia mundus proponit, quæ Deus prohibet.

Deus nobis sufficit, divitiæ non possunt nos beatè, Alapide *Philip.* 4. v. 11.

Arde
kin

Theo
logia

D. 18
2. 5

Dominica XV. post Pentecosten.

Lucæ 17. *Ibat Jesus in civitatem*, Narr.

I. *N*oli flere. In fletu, & tribulatione recurrendum est ad consolationem divinam, v. sup. *Tribulatio, Consolatio divina.*

II. *Adolescenti tibi dico surge.* Quanta Christi potentia & bonitas ut homines juvet, & elevet à morte peccati, vide *Christus, Peccatum.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Ecce defunctus efferebatur &c. 1. Defuncti sunt potius spiritu quam corpore defuncti, ut sunt, qui peccant mortaliter.

2. Tristior separatio animæ à gratia Dei est, quam à mortali corpore.

3. Nemo ætati fidat ad procrastinandam vitæ correctionem.

4. Peccatum plus damni, quam mors corporalis homini affert.

5. Quando Deus filios mori permittit, sæpe per hoc vult salvare matrem, ipsoque hoc exemplo misericordiam intimare.

Noli flere. 1. Lachrimæ quæ ad bonam, rectam & sinceram confessionem serviunt, utilissimæ sunt.

Lachrimæ viduarum & pupillarum, cælum penetrant, & apud Deum iustitiam exigunt.

Et accessit & tetigit loculum. Christus ad visum & contactum cadaveris nihil perterritus, accessit, tetigit, mortuum resuscitavit: quid enim sibi timeret à morte? Non fecus nobis obvianandum est diabolo & tentationibus ejus, veniat licet cum magno apparatu & multitudine, qui enim in nomine Domini pugnat, vincit.

Resedit qui erat mortuus, & cepit loqui. Cadaver defuncti, vivax, & efficax prædicator est viventibus.

2. De morte, & mortificatione hujus vitæ, vide *Alapide Coloss. 3. v. 5. n. 12.*

3. Quomodo sit mori lucrum, *Phil. 1. v. 21.*

4. Sancti quomodo ad mortem aspiraverint, ibidem *n. 4. v. 23. n. 46.*

5. Pius mors non est timenda, 2. *Timoth. 4. v. 6. n. 196.*

6. Adolescentes etiam moriuntur, adeoque semper vigilandum, 1. *Thess. 5. v. 6.*

7. Mortui moderatè sunt legendi, *Phil. 1. v. 21.*

Dominica XVI. post Pentecosten.

Lucæ 14. *Cum intrasset Jesus*, Narr.

I. *licet Sabbato curare.* Diebus Dominicis & Festis exercenda sunt opera pietatis, non verò servilia, ludii, aut symposita. *V. Sabbathi observatio: Item in Catech. cap. 3. præcepto 2.*

II. *Recumbe in novissimo loco:* Qui quærent pro Christo in hac vita esse novissimi, in futura vita erunt primi, & contra, *V. Humilitas, Superbia.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Homo quidam Hydropicus erat ante illum. *Luc. 14.* 1. Hydropicus hic ab aliis quidem ferebatur, sed & ipse optimè erga Christum erat voluntate. Quare non sufficit ut alii pro nobis orent, vel quidpiam boni faciant, sed debemus ipsi salutem nostram cooperari: 2. Homo avarus siti rerum terrenarum insatiabilis, hydropicus est.

Cum invitatus fueris ad nuptias: Spiritualiter ad Sacramentales nuptias invitatur, & ultimo loco collocare nos convenit, id est magna humilitate accedere: 2. Quam sobriè esse consueverint convivia primorum Christianorum, *Alapide ad Eph. 5. v. 19. 3.* Quomodo in nuptiis agendum sit, nempe parè bibere, non se ingurgitare &c. *R. P. Arjdeck, Tom. III.*

Ne forte honoratio te: Nemo securus in hoc mundo sedet, quam humilis, nam nullus ei ultimum locum invidebit.

Qui se humiliat exaltabitur: 1. Nemo in cælis altius ascendit, quam qui in terris descendit: 2. Humilitas scala ad gloriam est, nam eà Christo Domino & Mariæ matris Jesu assimilamur, quæ humilitate sua meruit mater esse Jesu, juxta Bernard. *virginitate placuit, humilitate concepit.*

Dominica XVII. post Pentecosten.

Matth. 22. *Accesserunt ad Jesum.* Narratio.

I. *Accesserunt ad Jesum Pharisei:* Peccatores debent accedere ad Christum per penitentiam: *V. Penitentia, Spes.*

II. *Diliges dominum Deum tuum, &c.* Debent etiam accedere per amorem Dei, & Proximi. De hoc vide *suprà in Dominica 12.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Diliges Dominum Deum tuum. *Matth. 22.* Deus à nobis totalem dilectionem appetitivam exigit: 2. Requirit à nobis Deus, filialem dilectionem præ servili obedientia: 3. Non patitur Deus partem aut mensuram dilectionis, sed totum cor vult habere: 4. Vult Deus prior esse in affectu, proximus in executione: 5. Non debet dilectio Dei minor esse in adversis quam prosperis: 6. Omnia Dei præcepta servata facilia sunt, & qui illa observat, diligit Deum, juxta illud: *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.*

Unus ex legis Doctor: Homo sapiens (id est qui multa scit) si scientiam suam malitiæ applicet, ad tentandum erit diabolo non multo absimilis.

Dominica XVIII. post Pentecosten.

Matth. 9. *Ascendens Jesus.* Narr.

I. *ET ecce offerebant ei paralyticum jacentem in lecto:* Similes sunt huic paralytico, qui jacet in lecto luxurie, acediz, & aliorum vitiorum: *V. in Appar. Luxuria, Acedia.*

II. *Tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum:* Id est, Resurge à peccatis per penitentiam, & desere consuetudinem vitiorum in qua jaces: *V. Penitentia ibidem.*

III. *Et vade in domum tuam:* Nempe ad Ecclesiam & Patrem cælestem cum filio prodigo, dicens, *Peccavi in Cælum & coram te, &c.* *V. Confessio peccatorum ibidem.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

Offerebant ei paralyticum. *Matth. 9.* 1. Affectus peccandi, & habitus hominem paralyticum & insensibilem reddunt: 2. Opus divinum est non humanum, curare inveteratum peccatorem: 3. Fideles amici, ut hi offerentes, non minus alienum bonum, quam proprium quærunt.

Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris: 1. Solus Deus judex, & scrutator cordium & renum: 2. Quantum malum sit iudicium temerarium.

Surge tolle lectum tuum &c. Nusquam homo melius est, quam dum domum cordis sui rectè disponit.

Confide fili: In Deo semper sperandum, *Alapide in cap. 1. Hebræ 13. v. 5. n. 85. & v. 6.* Ipei & fortitudinis exempla *Hebræ 6. v. 17.*

Remittuntur tibi peccata tua: 1. Causa multorum malorum & afflictionum sunt peccata: 2. Fiducia in Christo salvatore omnibus necessaria.

Ut autem sciatis &c. Salus corporis, ad salutem animæ ordinatur, ideo Christus ab hac incipit.

Dominica XIX. post Pentecosten.

Matth. 22. Loquebatur Iesus. Narratio.

I. *M*isit servos suos vocare invitatos ad nuptias : Deus mittit suos Sacerdotes, ut per prædicationem invitent homines ad fidem Christi, & vitam æternam, V. in Appar. Prædicatione, Fides, Gloria æterna.

II. *Illi autem neglexerunt:* Quam periculosa est negligentia, & duritia cordis quando à Deo vocamur ad animæ salutem: V. Duritia cordis, Inobedientia, ibidem.

Conceptus alii de eodem Evangelio.

R. *Ex fecit nuptias filio suo Matth. 22. 1.* Quomodo Ecclesia, & quævis anima, fit sponsa Christi, & Christo desponsata: Alapide 2. Corinth. 11. v. 2. n. 199. 2. Perfectissime Deo illa desponsatur per votum virginittatis 2. Corinth. 11. v. 2. n. 105.

Et nolebant venire: Omnis malitia à voluntate non strahendit.

Misit servos suos &c. Salus & perditio nostra ex nobis, cum Deus hic neminem invitandum excipiat. 2. Permittit Deus hominem liberum, ut veniat ad nuptias vocationis divinæ.

Perdidit homicidas illos: Postquam Deus homini misericordiam suam ostenderit, & non se emendaverit, gladio iustitiæ illum aggreditur.

Nuptia quidem parata sunt: Indigni sunt regno Dei, qui temporalia æternis præferunt.

Amice quomodo huc intrasti &c. 1. Christianus inexcusabilis, sine veste nuptiali gratiæ moriens: 2. Vestis nuptialis amissa, tempestivè recuperanda est: 3. Sordidus eris, qualitercumque vestiaris, nisi etiam charitate Christiana amiciaris.

Ligatis manibus & pedibus mittite eum &c. 1. Nuptias cælestes respuunt, qui hic imparati vivunt: 2. Inferni ignis quam horribilis. De Ponte Tom. 2. H. 93. 3. De pœna damni: ibidem Hom. 96. 4. De puritate requisita in sumptione venerab. Sacramenti: ibid. Hom. 82. 5. De præparatione ad eam necessaria: Ibidem Hom. 83.

Multi sunt vocati, pauci vero electi: 1. Solatium veris Christianis est, plures ex iis salvandos, quam damnandos: 2. Paucitas Salvandorum, nos sollicitos reddere debet: 3. Solummodo unus hic non vestitus rejectus fuit, quomodo ergo pauci electi? quia amoris divini, unus desperditus, plurimi videntur.

Dominica XX. post Pentecosten.

Joan. 4. Erat quidam Regulus. Narratio.

I. *D*omine descende priusquam moriatur filius meus: Si Regulus tam sollicitè orat pro vita corporali filii sui, quanto magis oportet habere zelum pro vita spiritali proximi sui: V. Zelus, Amor proximi.

II. *Dixit ei Iesus: Vade filius tuus vivit.* Quam potens est humilis oratio ad obtinendam à Christo salutem: V. Oratio, Christus, Benignitas Dei.

Conceptus alii de eodem Evangelio.

E. *Rat quidam Regulus. Joan. 4.* Dives in bonis, sed pauper in fide, pro salute corporali filii sollicitus, pro salute animæ suæ nihil petit.

Erat regulus: Omnes magnates respectu Dei in hoc mundo, tantum Reguli, imò minores sunt.

Cujus filius infirmabatur &c. 1. Afflictio & ægritudo corporis multis salutaris est: 2. Non est dignus Dei servus, aut miles Christi, nisi exercitatus fuerit; Anima nostra, peccatis venialibus maculata, infirmatur non moritur.

Abiit ad eum: Tribulatio peccatorem ad Deum ducit, Vide supra Dominica 13 post Pent.

Rogabat eum: 1. Orandum assidue est, ut à Deo aliquid obtineamus, vel aliquo malo liberemur: 2. Tribulatio optima orationis magistra est.

Regulus orat pro filii sui salute: 1. Opes, vitam, & honorem filiorum voluit Deus perdere ob peccata parentum: 2. Parentes filios perficere debent, ut artifice statuam, Tom. 2. Pag. 18. n. 20. Salazar: 3. Parentum probitas egregios filios efficit: Tom. 2. pag. 219. 4. Sicut hic regulus, sollicitus fuit de salute corporis filii sui, ita parentes esse debent, de salute animæ liberorum: Alapide Ephes. 6. v. 4. 5. Liberis quantum prosit parentum pietas 2. Timoth. 1. v. 6.

Domine descende priusquam moriatur: Compellit necessitas corporis, quos animæ salus non trahit, cupit Dominus in ægritudine & afflictionibus agnosci, ut peritissimus Medicus.

Credidit ipse & domus eius tota: 1. Ab exemplo parentum & superiorum pendet probitas subditorum: 2. Fides illuminans, & charitas operans, ad salutem necessaria.

Dominica XXI. post Pentecosten.

Matth. 18. Simile est regnum Celorum. Narr.

I. *M*iserus Dominus servus illius & debitum dimisit ei: Docet tota hæc parabola diligendum esse proximum, & injurias ei remittendas: V. Amor proximi: Item in Catech. cap. 3. de Char. proximi.

II. *Et iratus Dominus tradidit eum tormentoribus donec redderet universum debitum:* Deus ex rigore iustitiæ meritò nihil remittet illis, qui nihil aliis volunt remittere: V. Iustitia divina.

Conceptus alii de eodem Evangelio.

V. *Voluit rationem ponere cum servis suis Matth. 18.* Tota vita nostra consistit in solutione debitorum, nam sumus debitores 1. Deo 2. Proximo 3. Nobis: in usû creaturarum, & proptii corporis, & animæ.

Patientiam habet in me: Debitor & creditor patiens, est Deus, ita & nobis faciendum ut ei conformes fiamus.

Miserus autem Dominus servus illius: 2. Deus hominem peccato obnoxium creavit, ut suam in eum bonitatem exerceret: 3. Divina misericordia & bonitas superat malitiam hominum: 4. Nemo hic diffidat de bonitate Dei, cujus thronus gratiæ patet.

Nonne oportuit te misereri &c. 1. Meminisse misericordiæ oportet, jus suum & iustitiam non rigide exigendo: 2. Mitius agit Deus cum peccatore reo, quam homo cum debitore suo: 3. Bonitas & satisfactio redemptoris, docet nos misereri.

Tradidit eum tormentoribus quoad usque redderet: Iustitia divina, nemini parcat post hanc vitam, sed ei solvendum erit ad ultimum obulum.

Sic & pater meus cælestis &c. Misericordiam Dei avertunt, qui alieno exemplo non miserentur: 2. Exemplum aliorum debet nos à peccatis avertere.

Si non remisit: De remittendis injuriis Alapide Ephes. 4. v. 13. Rom. 12. v. 20. Deum oportet imitari, in remittendis offensis: Ephes. 5. v. 1.

Dominica XXII. post Pentecosten.

Matth. 22. Abeuntes Pharisei. Narratio.

I. *A*bentes Pharisei consilium inierunt ut caperent Iesum in Sermonem: Similes Phariseis sunt homines fallaces qui student alios decipere in verbis, concettiibus &c. V. Astutia, Mendacium.

II. *Magister scimus quia verax es, & viam Dei*

in vi-

Arde
kin

Theo
logia

D. IV

in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo: Ars fallendi præcipua, est adulatio, ideò ab adulatoribus cavendum: Vide, *Adulatio*.

Conceptus alii de eodem Evangelio.

A Beentes Pharisei consilium inierunt. *Matth. 22.*
1. Frustra improbi impugnant veritatem & iustitiam: 2. Captiosi homines, vulpibus similes: *Salar. 2. ar. Tom. 1. pag. 268. num. 245.* 3. Dolosus & adulator Deus odio habet *Tom. 1. pag. 460. num. 129.* 4. Proprium adulatorum est, præsentibus blandiri, & absentibus detrahere *Tom. 1. pag. 922. num. 240.* 5. Eorum guttur, optime dicitur sepulchrum patens: *Tom. 5. pag. 983. num. 37.*

Cognitã autem Iesum cogitatione &c. Deus cunctas cogitationes cordis cognoscit ac intuetur.

Cujus est hac imago? 1. Denarius anima nostra est, imago in ea est Dei, quia imagine Sanctissimæ Trinitatis insignita est: 2. Omnes apud Deum æquales sumus signaturâ creationis: 3. Dependet homo totus à Deo, sicut umbra à corpore: In quo sita sit imago Dei in homine, Alapide *Ephes. 4. versu 24.* 5. Imago veri Christiani, *Ephes. 6. v. 13. & segg.* Ut pecunia, ita anima insignita imagine Dei debet manere, ut pretium habeat.

Redate qua sunt Casaris Casari. 1. Hominibus, id est, superioribus dandum est, & obediendum, in quantum non legibus divinis prohibetur, quod præcipiunt, Alapide *Tit. 3. v. 1. & 2.* 2. Totus homo cum tribus suis potentiis & omnia quæ habet, Deo debentur & reddi debent.

Dominica XXIII. post Pent.

Matth. 9. Loquente Iesu ad turbas. Narratio.

I Si tetigero tantum vestimenta ejus salva ero. Si tangere vestimenta & reliquias Christi & Sanctorum confert ad salutem, quanto magis tangere corpus Christi in sacra Communione, v. *Eucharistia.*

II. *Confide filia, fides tua te salvam fecit.* Cum viva fide & fiducia ad Christum, & sacram Eucharistiam accedendum est, v. *Fides & fiducia:* Item in *Catech. c. 1. de fide.*

Conceptus alii de eodem Evangelio.

A Dorabat eum, *Matth. 9.* Tribulationes & miseria, etiam Principes se humiliare coram Deo cogunt.

Filia mea modo defuncta est. Quia filia in domo Principis mortua erat, tota domus turbata erat, pari modo fieri debet, dum anima peccato mortali mortua est.

Veni impone manum tuam. 1. Manus Dei, auxiliatrix omnibus ad salutem necessaria, 2. Necessaria impositio manus Sacerdotis, ad animæ vivificationem.

Accessit retro. Qui peccat, retrocedit & Deo deviat, nam peccatum pudorem generat, quo minus propius accedere audeat.

Dicebat intra se, si tetigero tantum &c. Ex defectu fidei, exiguus fructus sacre Communionis à tangente percipitur: 2. Deus facilius remedium animæ, quam corpori præscribit, quia illam plures facit.

Dominica XXIV. post Pent.

Matth. 24. Cum videritis abominationem, Narr.

I. *Urgentem Pseudochristi & Pseudopropheta &c.* Monentur Christi fideles ut caveant à fallacia & hypocritis hæreticorum, vide *Fallacia, Hypocritis:* Item in *Catech. c. 1. de fide.*

R. P. Arfack. Tom. III.

II. *Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cœli, cum virtute multa, & majestate,* v. *supra in Dom. 1. Adventus de extremo judicio:* Item in *Catech. de 4. Novissimis.*

Conceptus alii de eodem Evang.

Tunc qui in Judæa sunt fugiant ad montes, *Matth. 24.* 1. Solitudo quam desiderabilis, & secreta, quia hominem à multis malis præservat, nempe detractio- ne &c. 2. Societas malorum, quantum bonos affligat, *Hebræ. 10. v. 27. n. 164.*

Cum videritis abominationem desolationis. Oblivio Dei & salutis, rectè dicitur abominatio desolationis.

Tunc parebit signum Filii hominis &c. Crux Christi signum erit iustis ad gloriam, iniustis ad confusionem.

Mittet Angelos suos cum tuba, Tuba prædicationis incutiat timorem, ne tuba iudicii incutiat æternum dolorem, & desperationem.

Nisi abbreviati fuissent dies illi. Peccatores dies suos abbreviant, quam maximè pondere peccatorum: & moriuntur ante tempus suum.

Similitudo sit horologii, si plura pondera ei appendantur, citius cursum seu circulum absolvet, quam si pondus conveniens appendatur.

Reliqua vide, prima Dominica Adventus.

P R A X I S

Concionis conficienda in Festis Sanctorum ex Apparatu superiori &c.

Praxis prima de quovis Festo.

Prima est communis cum Dominicis. In prima parte Concionis enarrari poterit totum Evangelium quod in Festo Sancti occurrit, deducendo juxta methodum ostensam in Evangelio Dominicæ I. Adventus.

In secunda parte, eligenda est in Evangelio vel Epistola aliqua Sententia particularis, quæ referri possit ad aliquam Virtutem in Apparatu contentam: v. g. de Apostolo referri poterit ad *Amorem Dei, Fidem, Zelum &c.* & ad *Vitia* illis opposita in Auditoribus emendanda. De Martyre ad *Fortitudinem, Patientiam, Perseverantiam &c.* De Confessore ad *Abnegationem, liberalitatem, humilitatem &c.* De Virgine ad *Castitatem, Orationem, Amorem Dei &c.* Prout materia & vita requirit.

Tertia pars eodem modo de alia quapiam Sententia ex eodem Evangelio vel Epistola conficienda erit. Conclusio poterit esse brevis repetitio præcedentium, hortando & commovendo ad imitationem Sancti, vel dehortando à vitiis oppositis.

Praxis secunda de eodem.

Prima & præcipua pars consistet in vita & morte Sancti enarranda, sive ex Breviario, sive ex alio Authore, applicando, ejus virtutes ad mores Auditorum, & hortando ad imitationem.

Secunda pars fiet eligendo ex vita Sancti unum particulare punctum quod in ea maximè elucet, v. g. in vita S. Nicolai insignem ejus Liberalitatem erga egenos, recurrento in Apparatu ad v. *Liberalitas,* & eam ex materia ibi inventa fusius deducendo, & auditoribus inculcando.

K 2

Tertia